



# **Jaarverslag 2012**

**Faunabeheereenheid Noord-Holland**

## INHOUDSOPGAVE

	<b>Pag.</b>
1. Inleiding .....	3
2. Knobbelzwaan .....	8
3. Overwinterende ganzen en smienten.....	11
4. Overzomerende (jaarrond verblijvende) ganzen .....	15
5. Ganzenbeheer rondom de Luchthaven Schiphol (Project 5) .....	20
6. Meerkoet .....	23
7. Ekster .....	25
8. Damhert .....	26
9. Ree .....	29
10. Vos .....	32
11. Wilde eend .....	36
12. Fazant.....	38
13. Haas .....	39
14. Konijn.....	40
15. Houtduif.....	41
16. Patrijs .....	42
Bijlage.....	43

## 1. Inleiding

In het kader van het verbeteringstraject, aangekondigd in 2011, heeft het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland met steun van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het voorgenomen verbetertraject in 2012 volledig in gang gezet. Daardoor heeft de FBE het afgelopen jaar in personeel opzicht een slag gemaakt door het aannemen van een nieuwe ambtelijk secretaris en een administratief ondersteuner. Na een geslaagde inwerkperiode hebben de nieuwe medewerkers een verbeterde werkwijze kunnen neerzetten die in 2012 al heeft gewerkt, maar zijn doorwerking vrnl. in 2013 zal krijgen. Dankzij de extra menskracht kon veel energie worden gestoken in het proces dat er toe moet leiden om de veiligheid van de luchtvaart te verbeteren. In dit verslagjaar is er, vooruitlopend op het gereedkomen van het “Ganzen beheerplan omgeving Schiphol”, besluitvorming tot stand gekomen dat alleen maar door intensief overleg tussen provincies, ministerie I&M en de FBE's gestalte kon krijgen.

Het bestuur wordt gevormd door:

- Mevrouw mr. J. (Joke) Geldorp-Pantekoek in de functie van onafhankelijk voorzitter.
- De heer drs. J. (Jos) Teeuwisse in de functies van secretaris en penningmeester en voor die functie afgevaardigd door de gezamenlijke terrein beherende organisaties (TBO's), Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, Gemeentewaterleidingen Amsterdam (AWD/Waternet), NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland en Goois Natuurreservaat.
- Mevrouw M. (Marianne) Koeckhoven is bestuurslid en voor die functie afgevaardigd door Hollands Particulier Grondbezit (HPG).
- De heer P. (Peter) Pilkes is bestuurslid en voor die functie afgevaardigd door de georganiseerde jacht, de KNJV (Kon. Nederlandse Jagersvereniging), NOJG (Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer) en de Wildbeheereenheden (WBE's) in Noord-Holland.
- De heer H. (Hans) Ghijssels is bestuurslid en voor die functie afgevaardigd door de Land en Tuinbouw Organisaties (LTO).

## **Uitvoering van het Faunabeheerplan en overige werkzaamheden van de Faunabeheereenheid**

De wetgever heeft Faunabeheereenheden (FBE's), zijnde samenwerkingsverbanden van jachthouders, in het leven geroepen die als taak hebben uitvoering te geven aan het faunabeleid. Jachthouders zijn jachtgerechtigden en in beginsel de eigenaren (organisaties en/of particulieren) van grond, ongeacht of zij al dan niet de jager zijn. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE) is een door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland aangewezen organisatie om het rijks- en provinciaal beleid op het gebied van beheer van diersoorten en het bestrijden van schade uit te voeren. De Faunabeheereenheid heeft het beleid uitgewerkt in Faunabeheerplannen. Het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft de vigerende faunabeheerplannen goedgekeurd. Op basis waarvan verschillende ontheffingen zijn verkregen voor de uitvoering van de beoogde maatregelen.

Het bestuur van de Faunabeheereenheid heeft in 2012 acht keer vergaderd en heeft daar verslag van gemaakt. Jaarlijks vindt er twee keer bestuurlijk overleg plaats met de verantwoordelijk gedeputeerde Dhr. J. Bond. Tussentijdse contacten worden onderhouden op bilateraal niveau tussen de voorzitter en de gedeputeerde. Bestuursleden onderhouden zelf het contact met de achterban door wie zij zijn afgevaardigd. De secretariaatsmedewerkers onderhouden de ambtelijke contacten met de overheden en collega FBE's en m.b.t. de uitvoering met de gebruikers van de machtigingen zoals jagers, WBE's en TBO's.

## **Rol provincie Noord-Holland**

De provincie Noord-Holland houdt er toezicht op dat het beheer van de flora en fauna in Noord-Holland op een goede manier plaatsvindt. Het faunabeheer zelf is geen bevoegdheid van de provincie. De grondgebruikers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van beheer en schadebestrijding. Grondgebruikers zoals boeren en terreinbeherende organisaties kunnen hiervoor bij de provincie een ontheffing aanvragen, individueel of gezamenlijk via de Faunabeheereenheid. In de Flora- en faunawet staan de toetsingscriteria voor het verlenen van deze ontheffingen. De provincie toetst de aanvragen aan deze wet en het provinciaal beleid en houdt toezicht op de uitvoering. Daarbij bewaakt de provincie de balans tussen het voortbestaan van populaties en het beschermen van het individuele dier enerzijds en schade aan in de wet genoemde belangen en het beperken en voorkomen van onveilige situaties anderzijds. De provincie is ook verantwoordelijk voor het beoordelen van Faunabeheerplannen in die context. Op basis van een Faunabeheerplan kan een Faunabeheereenheid bij de provincie ontheffingen aanvragen. De provincie verleent de Faunabeheereenheid subsidie om een gezamenlijke aanpak van de deelnemende grondgebruikers te bevorderen, zodat tot een gedegen en afgewogen faunabeheer kan worden gekomen.

## **Jaarverslag**

In de bestuursvergaderingen zijn een veelheid aan onderwerpen aan de orde geweest. Die samenvattend een goed beeld geven van de werkzaamheden van de Faunabeheereenheid. De Schipholproblematiek en het daaruit voortvloeiende ‘Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol’ is veelvuldig geagendeerd. De Natura 2000 problematiek is aan de hand van het gewenste uitvoeringsplan voor Zeevang besproken. Juridische procedures eisten ook hun aandacht zowel voor wat betreft de ‘Schiphol-vangacties’ als het beheer van de ‘damherten’. Vanzelfsprekend zijn ook gebruikelijke organisatorische stichtingszaken aan de orde geweest. Zoals jaarplanning, activiteitenplan, projecten, begroting, jaarrekening e.d. Bijzondere aandacht is uitgegaan naar de invoering van het verbeteringstraject waartoe van de zijde van de provincie Noord-Holland ons de mogelijkheden zijn geboden. Dit leidde tot het aannemen van een nieuwe ambtelijk secretaris en administratief ondersteuner, een nieuwe ruimere huisvesting (interne verhuizing binnen het bestaande pand), aanschaf nieuwe ICT, invoering nieuwe administratieve automatisering e.d. De samenwerking en rolverdeling tussen Provincie en Faunabeheereenheid is onderwerp van overleg geweest op basis waarvan werkafspraken zijn gemaakt. De financiële verantwoording van de Faunabeheereenheid werkzaamheden is separaat verantwoord in het financieel jaarverslag van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland.

Dit jaarverslag is de formele verslaglegging zoals dat op basis van het Faunabeheerplan jaarlijks aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland wordt uitgebracht. Ook wel het “soortenverslag” genoemd.

In het verslag wordt gebruik gemaakt van schadetaxaties van het Faunafonds. Fluctuering van marktprijzen voor landbouwproducten is dynamisch en voor de FBE niet transparant. Een in 2012 gebleven factor van betekenis is de schade die ontstaan is in Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten waar het gebruik van een ontheffing is uitgesloten. De FBE heeft onvoldoende inzicht in deze financiële gegevens.

Per hoofdstuk wordt verslag gedaan van de activiteiten die op basis van een door GS verstrekte ontheffing zijn verricht en hoe het gebruik van ontheffingen is verlopen.

Ontheffing	Nummer (Jaar)
Overwinterende ganzen (Grauwe gans, Kolgans) en Smient	53 (2009)
Haas	77 (2009)
Wilde eend	78 (2009)
Meerkoet	79 (2009)
Jaarrond overzomerende (Grauwe) ganzen	80a (2009)
Jaarrond overzomerende Grauwe gans, Kolgans, Brand gans	80b (2009)
Knobbelzwaan	81b (2009)
Vos	1 (2010)
Jaarrond verblijvende Grauwe ganzen	53 (2010)
Damhert/Ree (valwild)	13 (2012)
Ganzenvangacties 2012	27 (2012)

Tabel 1: Overzicht ontheffingen

Van de uitvoeringsmaatregelen uit het plan waarin de provinciale vrijstellingsverordening voorziet is, voor zover deze de werkzaamheden van de Faunabeheereenheid aangaan, verslag gemaakt. De Faunabeheereenheid beschikt niet over informatie van het gebruik van ontheffingen en aanwijzingen die (door de Provincie Noord-Holland) buiten de Faunabeheereenheid om zijn verstrekt. Dit geldt ook voor een deel van de maatregelen waarin de provinciale vrijstellingsverordening voorziet. De Faunabeheereenheid rapportage 2012 verantwoordt derhalve alleen de maatregelen waarbij de Faunabeheereenheid zelf betrokken is.

## Faunatellingen

### Algemeen

Jaarlijks, voor het eerst in 2008, laat de Faunabeheereenheid een voorjaarstelling uitvoeren voor die soorten waarvan in het FBP een streefaantal is genoemd en/of van soorten waarvan het belangrijk is om de ontwikkeling van de populatieomvang te monitoren. Er wordt gebruik gemaakt van de WBE leden en TBO beheerders die ook voor de eigen organisaties tellen. Voor de telgegevens waar de Faunabeheereenheid een belang bij heeft en voor de wijze waarop de cijfers verkregen worden heeft de Faunabeheereenheid een instructie/protocol geschreven en formulieren beschikbaar gesteld waarop de telgegevens genoteerd kunnen worden. In principe vindt de voorjaarstelling plaats op de eerste zaterdag in april.

Het door de Faunabeheereenheid geschreven protocol sluit aan bij reeds bestaande methodieken. De telling wordt dus uitgevoerd langs een stelsel van afspraken en vastgestelde richtlijnen die bij tellers bekend zijn.

Het houden van een telling is ook een sociaal gebeuren. De Faunabeheereenheid faciliteert de uitvoerders met een tegemoetkoming in de kosten die gemaakt worden voor consumpties (€ 7,50 p.p.) en correspondentie en portokosten (€ 5,00 p.p.). Ook levert de Faunabeheereenheid desgevraagd telformulieren.

In navolging van 2011 is er ook in 2012 een midzomertelling (ganzen) gehouden. De telling uitgevoerd door Landschap Noord-Holland. De provincie heeft de behoefte gehad om een verslag te laten maken van de telling om dit verslag t.z.t. mede te kunnen gebruiken als onderbouwing voor toekomstig ontheffing beleid. De Faunabeheereenheid heeft ook een ander belang bij de telling namelijk, voor het gebruik van de ontheffing. De Faunabeheereenheid heeft namelijk de plicht om aan te tonen dat de werkwijze van de Faunabeheereenheid niet kan leiden tot een lagere populatieomvang van 11.000 grauwe ganzen.

Telcijfers zijn geen factor van beslissende betekenis maar wel van ondersteunend belang als het gaat om maatregelen passend aan te sturen. Een kanttekening moet gemaakt worden als het gaat om de interpretatie. In de reeks van jaren is het oppervlak waar geteld wordt toegenomen en wisselende weersomstandigheden kunnen een telling beïnvloeden. Het tellen betreft altijd een momentopname. Alleen wat zichtbaar is wordt geteld. Een telling zoals voor de Faunabeheereenheid uitgevoerd geeft alleen aan hoeveel dieren van een soort geteld zijn en dus minimaal aanwezig zijn gedurende het teltijdstip. Er zijn dus altijd meer dieren dan gezien/geteld.

### **Faunatellingen 2012**

In 2012 is op 31 maart voor de vijfde keer een voorjaarstelling gehouden.

In 2012 is op 21 juli voor de tweede keer een zomertelling gehouden.

Een volledig verslag is in het bezit van de Faunabeheereenheid. De telgegevens staan per hoofdstuk in dit verslag verwerkt. Overigens zijn ook tellingen m.b.t. damherten en reeën verricht (zie aldaar).

### **Schipholoverleg**

In 2012 heeft het Schipholoverleg zich gesplitst in een Beleidsoverleg en een Uitvoerdersoverleg. Het uitvoerdersoverleg wordt door de ambtelijk secretaris van de Faunabeheereenheid voorgezeten. In dit overleg wordt aansturing gegeven in de uitvoering van maatregelen. De verslaglegging komt in hoofdstuk 5 aan de orde.

### **N-2000 gebieden**

Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden op een andere manier benaderd dan het overige gebied in Noord-Holland.

## **De systematiek van het beoordelen en machtigen tot het gebruik van een ontheffing**

Voor het verstrekken van een machtiging wordt de volgende systematiek gevolgd:

- De aanvrager draagt een persoon (de gemachtigde) voor, voor het gebruik van de ontheffing aan.
- Indien de aanvraag niet correct is ingevuld wordt deze afgekeurd.
- De FBE toetst de aanvraag aan de hand van de maatregelen in het plan en de besluitvorming in de ontheffing en de daarmee gepaarde voorschriften.
- De aanvraag gaat gepaard met een opgave van de locatie op kaart. Voor aanvragen gedaan door een WBE of een TBO geldt dat de kaart van het werkgebied reeds bij de FBE in bezit is. De FBE controleert m.b.v. de “gebiedendatabase” van het ministerie EZ of deze locatie niet is gelegen in een gebied waar de ontheffing geen geldigheid heeft.
- Indien correct aangevraagd stuurt de FBE de goedgekeurde machtiging per mail naar de ambtenaar die belast is met de handhavingstaak.
- Handhaving controleert ter plaatse of aan de voorschriften is voldaan en of er voldoende inspanning is gedaan door de belanghebbende grondgebruiker m.b.t. het plaatsen van werende en verjagende middelen.
- Handhaving informeert de FBE met de bevinding per mail en al naar gelang de uitkomst keurt de FBE de machtiging alsnog af of verstuurt de machtiging voor gebruik naar de aanvrager.

Dit lijkt omslachtig maar is het niet. Door de uitwisseling digitaal te laten verlopen waarbij berichtgeving van FBE-kantoor tot in de auto van de dienst handhaving (en omgekeerd) reikt, kan het in de praktijk gebeuren dat de procedure in zijn geheel binnen enkele uren wordt afgerond.

### **Algemene aanbevelingen voor de provincie**

- De FBE adviseert de provincie om bij de eerste gelegenheid de beleidsnota Flora- en faunawet aan te passen en in nieuw geformuleerd beleid het gebruik van de machtiging niet meer te limiteren tot een gebruik van zes maanden. In plaats daarvan adviseert de FBE de provincie om de geldigheid van een afgegeven machtiging te laten bepalen (in de regel geen jaaroverschrijdende machtigingen) door de FBE.

- Met betrekking tot het bovenstaande stelt de FBE zich voor dat er tussentijds rapportages worden ingewonnen. Bijvoorbeeld maandelijks en/of halfjaarlijks zodat de voortgang toch gemonitord kan worden.
- Zoals reeds in het jaarverslag van 2010 staat opgenomen is in ambtelijk overleg tussen provincie en FBE besproken dat het aanbevelingswaardig is om het gebruik van een ontheffing in Natura 2000-gebieden niet meer op voorhand uit te sluiten. In plaats daarvan kan de betreffende tekst ook luiden: *“Pas nadat naar het oordeel van GS is gebleken dat er geen sprake is van een significant negatief effect”* (of woorden van gelijke strekking) kan de ontheffing worden gebruikt.
- De FBE adviseert de provincie tevens om de looptijd van de ontheffingen in principe te laten overeenkomen met de looptijd van het faunabeheerplan.

## **2. Knobbelzwaan**

### **Het gebruik van de ontheffing**

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Het betreft alleen directe schadebestrijding waarbij de inzet van werende en verjagende middelen als voorwaarde moeten zijn ingezet waar het schadebestrijding betreft op gronden waar zgn. kwetsbare gewassen worden geteeld.

Nestbehandeling is mogelijk op basis van de provinciale vrijstellingsverordening. Aangezien er geen melding-/rapportageplicht is aan de FBE verschuldigd is kunnen wij ons ook niet uitspreken aangaande het resultaat. Onze indruk is dat er slechts op geringe schaal nestbehandeling plaats vindt. Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten van ontheffinggebruik. Ook als uit een NB-wet toets zou blijken dat er van een significant negatief effect geen sprake kan zijn, is het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade niet mogelijk gebleken.

### **Juridische ontwikkeling**

Er hebben zich geen ontwikkelingen voorgedaan.

### **Winterse weersomstandigheden in januari en december**

In het beheerjaar 2012 is het van 7 februari tot 17 februari voor knobbelzwanen erg koud geweest en dit heeft ook geleid tot slachtoffers. Schadebestrijding was niet mogelijk door het opschorten van het gebruik van de ontheffing.

### **Projecten en maatschappelijk initiatieven**

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het Faunabeheerplan, geweest om beheermaatregelen anders of op aangepaste wijze te laten verlopen.

### **Afgifte van machtiging en rapportage over het gebruik van de machtiging**

In het provinciaal beleid is opgenomen dat een machtiging niet langer geldig kan zijn dan zes maanden. Schade, aangericht door knobbelzwanen vindt voornamelijk plaats in het eerste, tweede en vierde kwartaal van elk jaar. De consequentie is dan ook dat een aanvraag voor het gebruik van een machtiging in het vierde kwartaal voor een tweede maal moet worden aangevraagd. Voor beide partijen, de FBE en de gebruikers van de ontheffing, geeft deze situatie een (niet gewenste) bureaucratische overlast.

Daarnaast is het zo dat het Faunafonds een aanmoedigingsbeleid voert om vroegtijdig een machtiging aan te vragen om schade te voorkomen. Met name grondgebruikers zijn beducht voor een afwijzing van een schadevergoeding en de FBE wordt dan geconfronteerd met het inwinnen van rapportages van machtigingen die niet gebruikt zijn, niet bij de jager bekend zijn, weggegooid omdat het gebruik achteraf bezien niet nodig geweest is, de jager niet op de hoogte gesteld is dat de grondgebruiker een machtiging “op de plank heeft liggen” etc.

Dit wrekt zich in de beschikbare uren van de FBE (werkdruk). Met het niet inleveren van rapportages verricht de FBE inspanningen om alsnog de gegevens boven water te krijgen. Er zijn 158 machtigingen door de FBE uitgegeven waarvan 26 niet zijn gerapporteerd door 21 aanvragers. Een deel van deze 21 aanvragers heeft wel gerapporteerd op de overige 132 gebruikte machtigingen.

De conclusie die de FBE hieruit trekt is dat het in hoofdzaak gaat om overbodig en doublerend aangevraagde machtigingen. De argumenten die de aanvragers hanteren zijn “beter twee machtigingen dan géén”. De FBE is voornemens met respectievelijke partijen in overleg te gaan over de looptijd van de machtiging als het rapportage gedrag.



Knobbelzwaan	Aantal behandelde nesten	Aantal behandelde eieren	Gedode exemplaren
<b>Totaal 2008</b>	0	0	343
<b>Totaal 2009</b>	0	0	0
<b>Totaal 2010</b>	1	4	210
<b>Totaal 2011</b>	5	19	714
<b>Totaal 2012</b>	5	30	911

Tabel 2: Overzicht getroffen maatregelen Knobbelzwanen.

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages, het voeren van correspondentie, het verwerken van cijfermateriaal e.d. zijn verantwoord in het financieel jaarverslag van de FBE.

### Schade

Alleen landbouwschade staat geregistreerd en is als onderbouwing gehanteerd voor de ontheffing. Het Faunafonds publiceert twee maal per jaar schadecijfers. De publicatie wordt gedaan in een omvangrijke, landelijke database waarin de relevante diersoorten, gewassen en schadecijfers vermeld zijn die belangrijk zijn voor de aansturing van het gebruik van de ontheffing. Het beheer van knobbelzwanen, zoals in de ontheffing staat omschreven, wordt uitsluitend gedaan ter voorkoming, beperking en bestrijden van landbouwschade. De bedragen die in de tabel staan zijn de in opdracht van het Faunafond getaxeerde schadebedragenbedragen. Dit zijn lang niet alle kosten die door grondgebruikers als schade worden gerekend. Uitsluitend het verlies aan gewasopbrengst komt in aanmerking voor een tegemoetkoming van schade.

In 2012 betreft nagenoeg (98.5%) alleen schade aan grasgewassen. Overige schade betreft graan. Taxaties in ganzen foerageer/rust gebieden zijn inbegrepen.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	33.732	42.511	24.527	44.969	24.583

Tabel 3: Schadecijfers knobbelzwanen Noord-Holland

### Faunatelling

Op 31 maart 2012 heeft de FBE-faunatelling plaats gevonden. Dit is de vijfde opeenvolgende keer dat in april op grote schaal en veelal door vrijwilligers geteld is.

Jaar	Oppervlakte telgebied	Aantal tellers	Geteld aantal vogels	Gemiddelde per 100 ha.
<b>2008</b>	81.708	241	5.278	6,46
<b>2009</b>	98.054	529	5.138	5,24
<b>2010</b>	113.647	580	4.714	4,15
<b>2011</b>	111.252	580	4.424	3,98
<b>2012</b>	111.796	453	4.416	3,95

Tabel 4 : Faunatellingen knobbelzwanen Noord-Holland.

Over het algemeen genomen werden de gebieden geteld die exemplarisch waren voor knobbelzwanenschade. M.a.w. er wordt nu ook geteld in gebieden met minder knobbelzwanen en derhalve minder of geen schade. Desalniettemin is het aantal knobbelzwanen in Noord-Holland afgenomen. In het jaarverslag van 2010 staat nog dat er mogelijk een neerwaartse trend van het aantal knobbelzwanen in PNH valt te verwachten. Die trend lijkt zich in 2011 en 2012 voort te zetten.

### **Monitoren door de FBE**

De FBE maakt naast het gebruik van de samengestelde gegevens die in deze paragraaf Knobbelzwanen van dit jaarverslag opgenomen zijn, ook gebruik van de populatiegegevens zoals die door SOVON worden gepubliceerd en m.b.t. de schadecijfers wordt de tot op adresniveau gedetailleerde administratie van het Faunafonds gebruikt. Met de verkregen gegevens kan de FBE preciezer aansturen om met in achtneming van de gunstige staat van instandhouding, landbouwschade voorkomen, beperken en bestrijden op regionaal en lokaal gebied.

### **Conclusie beheerjaar 2012**

- Het aantal aanvragen voor het gebruik van de ontheffing is stabiel.
- Het gebruik en de frequentie van het gebruik van de machtigingen is toegenomen.
- Het aantal gedode knobbelzwanen is toegenomen.
- Het bedrag van de landbouwschade is in 2012 t.o.v. 2011 aanzienlijk afgenomen.
- De populatie knobbelzwanen is blijkens de april telling in 2012 licht afgenomen.
- Schadebestrijding binnen de begrenzing van beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden en foerageergebieden met gebruik van de ontheffing is uitgesloten.

### **Aanbevelingen voor de provincie en voornemens van de FBE.**

- De FBE adviseert de provincie om bij de eerste gelegenheid de beleidsnota Flora- en faunawet aan te passen en in nieuw geformuleerd beleid het gebruik van de machtiging niet meer te limiteren tot een gebruik van zes maanden. In plaats daarvan adviseert de FBE de provincie om de geldigheid van een afgegeven machtiging te laten bepalen (in de regel geen jaaroverschrijdende machtigingen) door de FBE.
- Met betrekking tot het bovenstaande stelt de FBE zich voor dat er twee rapportages worden ingewonnen. Een eerste rapportage kan worden ingewonnen aangaande het gebruik van de machtiging per half juni (eerste half jaar). Een tweede rapportage kan worden ingewonnen aangaande het gebruik van de machtiging over de periode half oktober tot 31 december.
- Zoals reeds in het jaarverslag van 2010 staat opgenomen is in ambtelijk overleg tussen provincie en FBE besproken dat het aanbevelingswaardig is om het gebruik van een ontheffing in Natura 2000-gebieden niet meer op voorhand uit te sluiten. In plaats daarvan kan de betreffende tekst ook luiden: *“Pas nadat naar het oordeel van GS is gebleken dat er geen sprake is van een significant negatief effect”* (of woorden van gelijke strekking) kan de ontheffing worden gebruikt.

### **3. Overwinterende Ganzen en Smienten**

#### **Het gebruik van de ontheffing**

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade door overwinterende ganzen en smienten te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Schade, aangericht door overwinterende ganzen en smienten vindt alleen plaats in het eerste en vierde kwartaal van elk jaar. In de uitvoering wordt sinds jaren de werkwijze gevolgd zoals deze verwoord is in het Beleidskader Faunabeheer voor overwinterende ganzen en smienten. Er is hierbij gebruik gemaakt van een tweedeling voor beheer en schadebestrijding. In hoofdzaak komt het er op neer dat de provincie Noord-Holland voor het passief beheer, ganzenfoerageergebieden heeft begrensd. De gebieden zijn gelegen in Polder Zeevang, Oost Waterland en in de Vechtstreek. Totaal betreft het een areaal van ca. 6.075 ha. Het gebruik van de ontheffing is in de foerageergebieden uitgesloten.

Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten zijn niet uitgesloten van ontheffing gebruik. Echter, de ontheffing kan niet eerder gebruikt worden nadat het College zich een oordeel heeft gevormd over de gevolgen van het gebruik van deze ontheffing in de genoemde gebieden in het licht van de bepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat in hoofdzaak om veenweidegebieden waar ganzen en smienten het etmaal rond van 1 oktober tot 1 april rust en bescherming wordt geboden. Vanzelfsprekend zijn werende en verjagende middelen om schade te bestrijden niet inzetbaar. Daarentegen zijn agrarische ondernemers die contractant zijn in de foerageergebieden verzekerd van een vaste financiële vergoeding. Agrarische ondernemers in het overig gebied inclusief Natura 2000-gebieden, hebben deze zekerheid niet en moeten zich voor een schadevergoeding wenden tot het Faunafonds indien zij gewasschade ondervinden. Het gebruik van de ontheffing beperkt zich tot dit overig gebied en dient een tweeledig doel. Het gaat om een actieve en ferme inspanning om ganzen met ondersteunend afschot te verjagen, in willekeurige volgorde, naar de foerageergebieden voor ganzen en smienten en ter voorkoming, beperking en het bestrijden van landbouwschade. Het betreft alleen directe schadebestrijding waarbij de inzet van werende en verjagende middelen als voorwaarde moeten zijn ingezet waar het schadebestrijding betreft op gronden waar zgn. kwetsbare gewassen worden geteeld. In 2012 is hier geen verandering in opgetreden.

#### **Juridische ontwikkeling**

Er hebben zich geen juridische verwikkelingen voorgedaan die tot stagnatie van het gebruik van de ontheffing hebben geleid.

#### **Winterse weersomstandigheden in januari en december**

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat het gebruik van de ontheffing moest worden opgeschort. Ganzen en smienten hebben de neiging om de sneeuw en vorstgrens voor te blijven en waren deels al uit Noord-Holland weggetrokken. Voor de FBE blijft onbekend of deze winterse perioden effect op de populaties en/of de schadeontwikkeling heeft gehad. Wel is het zo dat:

- wanneer de dooi intreedt het ijs in de teeltlaag smelt;
- de onderlaag nog bevroren is en dus het smeltwater niet wordt afgevoerd;
- de teeltlaag veranderd in een prutlaag;
- bij vraat het grasgewas met wortel en al beschadigd.

#### **Projecten en maatschappelijk initiatieven**

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het FBP, geweest.

Een uitzondering betreft de uitvoering, voor wat betreft de ganzen, rondom de Luchthaven Schiphol. De verslaglegging hierover staat apart vermeld.

## **Uitgifte van machtiging en rapportage over het gebruik van de machtiging**

In het provinciaal beleid is opgenomen dat een machtiging niet langer geldig kan zijn dan zes maanden.

De ontheffing wordt binnen een kalenderjaar alleen in het eerste en het vierde kwartaal gebruikt. De FBE heeft dus twee maal zoveel werk aan het doorschrijven (machtigen) van de ontheffingen en het verwerken van rapportages. Natuurlijk geldt dit ook voor de aanvrager en de gebruiker van een machtiging.

- De machtigingen die per 1 januari 2012 zijn uitgegeven hebben een geldigheidsduur tot 1 april 2012 meegekregen.
- De machtigingen die per 1 oktober 2012 zijn uitgegeven hebben een geldigheidsduur tot 31 december 2012 meegekregen.

Een optie zou kunnen zijn om de machtigingen voor twee maal drie maanden uit te geven. Hiermee wordt allereerst het onbegrip aangaande de opgave van twee rapportages (onnodige bureaucratie) weggenomen en halveert ook het werk m.b.t. het gebruik van deze ontheffing van de FBE.

Voor beide partijen, de FBE en de gebruikers van de ontheffing geeft deze voorstelling van zaken een verminderde bureaucratische overlast.

Daarnaast is het zo dat het Faunafonds een aanmoedigingsbeleid voert om vroegtijdig een machtiging aan te vragen om schade te voorkomen. Met name grondgebruikers zijn beducht voor een afwijzing van een schadevergoeding en de FBE wordt dan geconfronteerd met het inwinnen van rapportages van machtigingen die niet gebruikt zijn, niet bij de jager bekend zijn, weggegooid omdat het gebruik achteraf bezien niet nodig geweest is, de jager niet op de hoogte gesteld is dat de grondgebruiker een machtiging “op de plank heeft liggen” etc.

Dit wrekt zich in de beschikbare uren van de FBE (werkdruk). Met het niet inleveren van rapportages verricht de FBE inspanningen om alsnog de gegevens boven water te krijgen.

Er zijn 347 machtigingen door de FBE uitgegeven waarvan 77 niet zijn. De grondgebruikers hebben in bijna alle gevallen een onnodige aanvraag ingediend daar de betreffende WBE's reeds hun leden (max. acht uitvoerders per machtiging) voorgedragen hadden voor een machtiging en die ook door de FBE verstrekt waren.

De conclusie die de FBE hieruit trekt is dat het in hoofdzaak gaat om overbodig en doublerend aangevraagde machtigingen. De argumenten die de aanvragers hanteren zijn “beter twee machtigingen dan géén”. De FBE is voornemens met respectievelijke partijen in overleg te gaan over de looptijd van de machtiging als het rapportage gedrag.

<b>Overwinterende ganzen en smienten</b>	<b>Smient</b>	<b>Kolgans</b>	<b>Grauwe gans</b>
Beleidskader Faunabeheer 2008	10.184	3.515	11.383
Beleidskader Faunabeheer 2009	0	0	0
Beleidskader Faunabeheer 2010	5.196	2.337	9.264
Beleidskader Faunabeheer 2011	10.700	6.908	18.836
Beleidskader Faunabeheer 2012	6.851	5.237	16.497

*Tabel 5: Afschot ganzen en smienten in de provincie Noord-Holland*

## **De financiële lasten m.b.t. schadebestrijding**

In het jaarverslag van 2010 schreef de FBE het volgende:

*De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages kan mogelijk verbeterd worden. E.e.a. hangt nauw samen met de communicatie tussen grondgebruikers, WBE's, jagers, de FBE en het Faunafonds. De communicatie tussen jager (WBE lid) en grondgebruiker moet vroegtijdig plaats vinden. De grondgebruiker moet op de hoogte zijn van de WBE aanvraag waarbij het de grondgebruiker duidelijk moet zijn dat in het gehele veld van de jachthouder door het gebruik van de ontheffing, maatregelen passend kunnen worden uitgevoerd.*

In een onnodig aantal gevallen kiest de grondgebruiker er namelijk voor de zekerheid zelf ook nog voor om het gebruik van de ontheffing aan te vragen. Dit doet de grondgebruiker omdat deze door het Faunafonds verantwoordelijk voor zijn inspanningsverplichting wordt gehouden. Het gevolg is dat er meer aanvragen worden gedaan dan strikt noodzakelijk is, daarmee wordt de FBE niet alleen met de uitgifte belast maar ook met het innen van rapportages en het elimineren van doublures in de rapportage. Ook de uitgifte van een machtiging die geldig is in het eerste en vierde kwartaal geeft een besparing, niet alleen financieel maar ook verlicht het de werkdruk.

In 2011 en 2012 heeft zich geen verandering voorgedaan in deze situatie. Gesprekken tijdens bijeenkomsten met alle partijen geven aan dat er voor “het eigen gelijk” wordt gekozen. Er is wel begrip voor elkaar, maar toch. Het Faunafonds is verantwoordelijk voor de schadevergoedingen (gemeenschapsgeld) en de FBE is verantwoordelijk voor het gebruik van ontheffingen (ontheffing om een inheems beschermde diersoort te kunnen doden).

Er is een discussie over wiens beleid prevaleert maar gezien de gescheiden verantwoordelijkheden is er geen uitkomst anders dan dat alles bij het oude blijft. Voor 2012 l de FBE de machtigingen voorzien van een nieuw voorschrift. Dit voorschrift zal de aanvrager/gebruiker van een machtiging verplichten om een afschrift te verstrekken aan de grondgebruikers om daarmee te voorkomen dat deze, om zich in te dekken voor het Faunafonds, voor zichzelf ook nog eens een (doublerende) aanvraag om machtiging instuurt. Met dit voorschrift hoopt de FBE een aanzienlijk aantal (onnodige) machtigingaanvragen te voorkomen.

### Schade

Het schadebeeld voor 2012 is op dezelfde wijze tot stand gekomen als in voorgaande jaren. Om reden van (beknopt) overzicht is een schadeverdeling (ca.) per gewasgroep gemaakt. Hieronder is het schade overzicht voor de winterperiode in Noord-Holland weergegeven.

Gewas groep	Grauwe ganzen	Kolganzen	Smient
Akkerbouw	€ 60.972		
Bloem + bollen	€ 21.900		
Grasgewas	€ 1.380.649	€ 323.132	€ 331.233
Granen + mais	€ 13.873	€ 889	€ 3.105
Suikerbiet	€ 789		

Tabel 6: Schadecijfers per gewas ganzen en smienten Noord-Holland

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Grauwe ganzen Getaxeerd bedrag in €	674.892	758.795	781.117	1.306.806	1.480.771

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Kolganzen Getaxeerd bedrag in €	174.905	181.253	212.382	289.935	324.021

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Smient Getaxeerd bedrag in €	371.972	307.568	240.807	502.241	334.338

Tabel 7: Schadecijfers grauwe ganzen, kolganzen en smienten Noord-Holland

Taxaties in ganzenfoerageergebieden zijn inbegrepen.

### Faunatelling

Voor het gebruik van de ontheffing hoeft FBE zich niet te baseren op provinciale tellingen. De uitvoering wordt gedaan op basis van het beheervoorstel van het Beleidskader Faunabeheer voor overwinterende Kolganzen, Grauwe ganzen en smienten.

### **Conclusie beheerjaar 2012**

- Het aantal aanvragen voor het gebruik van de ontheffing is onevenredig hoog door onnodige en doublerende aanvragen.
- Beleidsmatig is bepaald dat een machtigingen maximaal zes maanden geldig mag zijn. De FBE kiest vooralsnog voor de uitgifte van twee machtigingen per kalenderjaar, één voor het eerste kwartaal en één voor het vierde kwartaal.
- Het gebruik en de frequentie van het gebruik van het aantal machtigingen is in 2012 in het eerste kwartaal afgenomen i.v.m. de winterse weersomstandigheden.
- Het bedrag van de landbouwschade voor de overwinterende grauwe gans, de kolgans en de smient, de soorten waarvoor de FBE ontheffing heeft ontvangen, is aanzienlijk toegenomen.
- Schadebestrijding binnen de begrenzing van beschermde natuurmonumenten, Natura 2000-gebieden en foerageergebieden met gebruik van de ontheffing is uitgesloten.

### **Aanbevelingen voor de provincie en voornemens van de FBE.**

- De FBE adviseert de provincie om bij de eerste gelegenheid de beleidsnota Flora- en faunawet aan te passen en in nieuw geformuleerd beleid het gebruik van de machtiging niet meer te limiteren tot een gebruik van zes maanden. In plaats daarvan adviseert de FBE de provincie om de geldigheid van een afgegeven machtiging te laten bepalen (in de regel geen jaaroverschrijdende machtigingen) door de FBE.
- Met betrekking tot het bovenstaande stelt de FBE zich voor dat er twee rapportages worden ingewonnen. Een eerste rapportage kan worden ingewonnen aangaande het gebruik van de machtiging over het eerste kwartaal. Een tweede rapportage kan worden ingewonnen aangaande het gebruik van de machtiging over het vierde kwartaal. Om dit tevens in aansluiting op de jaarverslagging te kunnen verwerken.
- De FBE zal naar de achterban communiceren dat machtigingen meer zorgvuldig moeten worden aangevraagd en zal een voorschrift op de machtiging toevoegen waarmee de aanvrager/gebruiker van de machtiging verplicht wordt om een afschrift aan de grondgebruikers te overhandigen.

## 4. Overzomerende (jaarrond verblijvende) ganzen

### Het gebruik van de ontheffing

De maatregelen die met de ontheffingen konden plaats vinden beperkten zich tot afschot van broedparen van grauwe ganzen tussen 1 februari en 1 april, getalsmatig afschot van grauwe ganzen tussen 1 april en 1 oktober, ondersteunend (aan verjagen) afschot van grauwe ganzen en kolganzen en tussen 1 mei en 1 oktober, ondersteunend (aan verjagen) afschot van brandganzen. Afschot als ondersteuning van het verjagen beperkt zich tot plaatsen waar deze ganzensoorten schade veroorzaakten.

In het Faunabeheerplan staat een pakket aan maatregelen genoemd waarmee de grauwe ganzenpopulatie in aantal kan worden verminderd. Het betreft hier een maatregelenpakket dat in zijn geheel zal moeten worden uitgevoerd om het beoogde doel, de vermindering van schade, te kunnen bereiken.

De maatregelen in het Faunabeheerplan, het terugbrengen van de populatie naar 11.000 grauwe ganzen w.o. 1.300 broedparen en het voorkomen en bestrijden van schade door grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen die worden uitgevoerd zijn:

- Het zoeken van nesten en het behandelen van eieren van alle ganzensoorten wordt uitgevoerd.
- Het afschot van broedparen grauwe ganzen wordt (lokaal) uitgevoerd.
- Het verjagen met ondersteunend afschot van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen om landbouwschade te voorkomen, wordt uitgevoerd.
- Het getalsmatig afschot van grauwe ganzen wordt (met ingang van juni 2011) uitgevoerd.
- De maatregelen in het Faunabeheerplan waarvoor nog geen ontheffing is ontvangen.
- Het getalsmatig afschot van kolganzen en brandganzen is (nog) niet uitgevoerd.
- Het vangen en doden van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen is (nog) niet uitgevoerd.

### Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten van ontheffinggebruik. Ook als uit een NB-wet toets zou blijken dat er van een significant negatief effect geen sprake kan zijn, is het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade niet mogelijk.

### Juridische ontwikkeling

Tegen de ontheffing voor het doden van broedparen is in 2010 bezwaar en beroep aangetekend. Tijdens de beroepsprocedure is het maatregelenpakket als zodanig door de rechtbank erkend, waarbij ook de onderlinge verbanden om door een “èn-èn” toepassing van het maatregelenpakket, de ontheffing rechtvaardigen. De beslissing in de uitspraak was dan ook voor de provincie positief. Om een hoger beroep is door bezwaarmakers niet verzocht. Het GS besluit (mei 2011) om ontheffing te verlenen voor de beperking van het aantal grauwe ganzen (*“èn-èn” toepassing van het maatregelenpakket*) is dan ook niet aangevochten.

Om de populatie grauwe ganzen te verminderen in aantal heeft de provincie de bevoegdheid om alle verboden in art 9 van de Flora- en faunawet te ontheffen. Ook het vangen van ganzen valt hieronder. De provincie wordt echter gehinderd om de FBE toestemming te geven voor een middel om de gevangen ganzen te kunnen doden. Er werd ook in het jaar 2012 nog geen adequaat middel in art. 5 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren genoemd.

Ook zijn er juridische ontwikkelingen rond de aanwijzing aan de FBE om met het geweer de (onbeschermd) Nijlgans te bestrijden. De sector bestuursrecht te Haarlem nam in haar overwegingen het gebrek aan schadegegevens mee (Faunafonds registreert dit niet) en verwierp het besluit van GS. De FBE is vervolgens bij de RvS in beroep gegaan en met ondersteuning van GS is aangevoerd dat het hier ging om een onbeschermd soort die wel gedood kan worden m. b. v. andere middelen maar dat voor het geweer een aanwijzing nodig zou zijn (aldus de beantwoording van de minister aan de tweede kamer). De RvS richtte zich echter op het gebrek aan schadegegevens en een nader door de FBE ingebracht schadeonderzoek door het Faunafonds werd afgeserveerd als “theoretisch”.

## **Projecten en maatschappelijk initiatieven**

Er is veel belangstelling voor de problematiek rondom de steeds maar verder groeiende ganzen populatie waarbij de grauwe gans, door de omvang van de populatie, het meest in de belangstelling staat. Het zijn niet alleen de partners binnen de FBE die zich zorgen maken. Inmiddels zijn er gemeenten zoals Texel en de Zijpe die al maatschappelijke initiatieven hebben ontplooid om de groei van de ganzenpopulaties te beperken en de overlast terug te dringen. De FBE begrijpt dit en vindt het belangrijk dat de besprekingen op georganiseerde bijeenkomsten kunnen bijdragen tot oplossingen alsmede het maatschappelijk draagvlak te vergroten om maatregelen te kunnen nemen.

In het jaarverslag van 2010 schreef de FBE het volgende:

*Het initiatief van Texel vindt zijn oorsprong in de vangacties in 2008. Deze vangacties waren uit oogpunt van het verminderen van de populatie grauwe ganzen en het terugbrengen van de landbouwschade succesvol. Daarentegen was de emotionele weerstand tegen het “vergassen” van gevangen ganzen groot. Op Texel zelf is toen het initiatief genomen om met een breed gezelschap, w.o. LTO, SBB, Natuurmonumenten, provincie en Rijk, onder coördinatie van het geconsulteerde bureau “Wing”, gezamenlijk met de ILG gebiedscommissie een traject uit te werken wat ertoe zou moeten leiden het aantal grauwe ganzen, conform het Faunabeheerplan, te verminderen. Dit initiatief groeide vervolgens uit tot een “pilotproject” waarbij naast genoemde partijen ook ambtenaren van het ministerie (LNV nu EL&I) in een “stuurgroep” zijn betrokken. De insteek: het terugbrengen van het aantal grauwe ganzen door deze te vangen en te doden met een wettelijk geoorloofd middel. Dit laatste, het dodingsmiddel, is tot op heden niet beschikbaar. De rol van de FBE is die van het aanvragen van een ontheffing die o.a. het vangen en doden van grauwe ganzen mogelijk moet maken. De rol van de provincie (deelnemer in de stuurgroep) is die van het schrijven van een ontheffing die dit mogelijk moet maken. De rol van de rijksambtenaren is die van het doen van wetaanpassing-voorstellen om de minister (nu de Staats Secretaris) te bewegen een geschikt dodingsmiddel in de wet te laten opnemen of anderszins legaal te kunnen laten gebruiken. Naar het middel Co2 is onderzoek gedaan door het bureau Alterra (rapport 338A) en de uitkomst van dit onderzoek luidt dat dit een geschikt dodingsmiddel zou kunnen zijn.*

*In het ambtelijk overleg hierover heeft de FBE geparticipeerd en aanvullende onderbouwing geleverd voor ontheffing om ook vangacties mogelijk te maken. De zorg van het begin af aan is echter het gebrek van een wettelijk toegestaan middel om gevangen ganzen te kunnen doden.*

Voor 2011 was aan het bovenstaande niets toe te voegen. In 2011 is het concept verslag opgemaakt. Inmiddels (2012) is het verslag definitief uitgebracht.

## **Uitgifte van machtigingen en rapportage over het gebruik van de machtigingen.**

In het provinciaal beleid is opgenomen dat een machtiging niet langer geldig kan zijn dan zes maanden. Gezien de perioden dat van de ontheffing gebruik wordt gemaakt kan worden is er altijd sprake van een aaneengesloten periode niet langer dan zes maanden die binnen het kalenderjaar valt. Aanvankelijk werd zowel door de FBE als uitvoerders verwacht dat per 1 april de ontheffing, om gequoteerd grauwe ganzen te kunnen doden, beschikbaar zou zijn. Gezien het korte tijdstraject is het gebruik (de machtiging) van deze ontheffing door wildbeheereenheden (WBE's) over het algemeen tijdig aangevraagd. De FBE heeft deze verwachting ook uitgedragen naar haar achterban die belast is met de daadwerkelijke uitvoering. De verwachte ontheffing is uitgebleven tot aan de laatste week van mei. Jachttaktoehouders, in de veronderstelling dat zij al een (WBE's) aanvraag hadden ingediend moesten bij geconstateerde schade alsnog een machtiging aanvragen van de vigerende ontheffing voor het verjagen met ondersteunend afschot van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen om landbouwschade te voorkomen.

Daarnaast is het zo dat het Faunafonds een aanmoedigingsbeleid voert om vroegtijdig een machtiging aan te vragen om schade te voorkomen. Met name grondgebruikers zijn beducht voor een afwijzing van een schadevergoeding en de FBE wordt dan geconfronteerd met het inwinnen van rapportages van machtigingen die niet gebruikt zijn, niet bij de jager bekend zijn, weggegooid omdat het gebruik achteraf bezien niet nodig geweest is, de jager niet op de hoogte gesteld is dat de grondgebruiker een machtiging “op de plank heeft liggen” etc.

Dit wrekt zich in de beschikbare uren van de FBE. Met het niet inleveren van rapportages verricht de FBE inspanningen om alsnog de gegevens boven water te krijgen.



Er zijn 380 machtigingen door de FBE uitgegeven waarvan 70 niet zijn gerapporteerd. De grondgebruikers hebben in bijna alle gevallen een onnodige aanvraag ingediend daar de betreffende WBE's reeds hun leden voorgedragen hadden voor een machtiging en die ook door de FBE verstrekt waren.

De conclusie die de FBE hieruit trekt is dat het in hoofdzaak gaat om overbodig (67) aanvragen van grondgebruikers en van WBE's doublerend (3) aangevraagde machtigingen. De argumenten die de grondgebruikers hanteren zijn "beter twee machtigingen dan géén" en, ik wil mijn schadevergoeding niet mislopen.

Met gebruikmaking van het geweer zijn ganzen gedood om landbouwschade te voorkomen, te beperken of te bestrijden.

Voor het bepalen van een afschotquotum voor Grauwe ganzen is door de FBE als volgt te werk gegaan:

Eerste quotum afgifte # 35 % van het in april getelde aantal grauwe ganzen 15.373.

Tweede quotum afgifte # 35% van het in juli getelde aantal grauwe ganzen 28.562

Totaal gequoteerde aantal grauwe ganzen is 43.935 waarvan 22.486 zijn geschoten t.b.v. het voorkomen van landbouwschade en 6.563 zijn geschoten t.b.v. de veiligheid van het luchtverkeer. (zie: Hoofdstuk Ganzenbeheer rondom de Luchthaven Schiphol)

Totaal Jaar	Grauwe gans	Kolganzen	Brand gans	**Canadese gans	Boeren gans	Nijlgans	Nesten	Eieren
2008	15.198	76	164	675	821	2.262	7.122	43.228
2009	3231	37	0	307	5	719	15.520	91.549
2010	11.191	232	203	648	112	2069	22.787	122.397
2011	30.024	31	274	1689	164	899	10.619	64.029
2012	22.486	0	391	1194	107	-	13983	83.094

Tabel 8: Jaartotaalcijfers afschot, nest- en eierenbehandeling Noord-Holland

De provinciale vrijstellingsverordening heeft het mogelijk gemaakt om ganzennesten te zoeken en eieren te behandelen om "uitkomen" te voorkomen. Er zijn in hoofdzaak twee methoden gebruikt om eieren te behandelen. De meest voorkomende behandeling is het prikken van een gaatje in de eierschaal. Een andere methode is het dompelen van eieren in maïskiemolie. Het "schudden" van eieren op grote schaal is in mindere mate toegepast.

Ganzensoort	Nesten 2009	Eieren 2009	Nesten 2010	Eieren 2010	Nesten 2011	Eieren 2011	Nesten 2012	Eieren 2012
Grauwe ganzen	12.759	75.914	19.392	104.373	9.262	55.323	11.177	65.775
Kolganzen	0	0	0	0	0	0	0	0
Brandganzen	1134	4589	2297	10836	1082	6481	2548	15224
Verwilderde boerenganzen	423	3306	329	1939	65	521	89	558
Canadese ganzen	593	2935	453	2926	104	545	35	247
Nijlganzen	495	4108	312	2311	106	1159	134	1290
Onbenoemde ganzen	116	697	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal</b>	<b>15.520</b>	<b>91.549</b>	<b>22.787</b>	<b>122.397</b>	<b>10.619</b>	<b>64.029</b>	<b>13.983</b>	<b>83094</b>

Tabel 9: Jaarcijfers per ganzensoort nest- en eierenbehandeling Noord-Holland

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn evenals in 2010 en 2011 voor de gebruikte ontheffing hoog uitgekomen. Halverwege 2012 heeft de FBE een de fte bezetting van 0.7 fte naar 1.7 fte uitgebreid en is het inhuren van extra mankracht niet nodig geweest.

## Schade

Het schadebeeld voor 2012 is op dezelfde wijze tot stand gekomen als in voorgaande jaren. Om reden van (beknopt) overzicht is een schadeverdeling (ca.) per gewasgroep gemaakt.

Gewas groep	Grauwe gans	Kolgans	Brandgans	Canadagans	Nijlgans	Boerengans
Akkerbouw	€ 49.164					
Bloem + bollen	€ 3.720					
Grasgewas	€ 1.131.911	€ 18.018	€ 36.466	€ 7.115	€ 4.079	€ 224
Granen + mais	€ 16.015		€ 2.621	€ 810		
Koolzaad	€ 8.941					

Tabel 10: Schadecijfers per gewas voor de ganzen in Noord-Holland

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Grauwe gans getaxeerd bedrag in €	350.844	592.667	784.210	1.185.772	1.209.751

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Kolgans getaxeerd bedrag in €	10.325	9.012	16.351	19.688	18.018

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Brandgans getaxeerd bedrag in €	6.089	5.524	10.498	39.872	39.087

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
*Canadese gans getaxeerd bedrag in €	1.966	5.764	1.284	8.767	12.513

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
**Nijlgans getaxeerd bedrag in €	1.339	5.469	2.892	6.162	7.266

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
***Boeren gans getaxeerd bedrag in €	366	1.782	407	1.557	407

Tabel 11: Schadecijfers ganzen in Noord-Holland

\*De Canadese gans staat op de landelijke vrijstellingslijst en wordt jaarrond bestreden. Om die reden is ook de schade jaarrond vermeldt.

\*\*De Nijlgans is onbeschermd maar kan niet worden bestreden. De schade wordt jaarrond vermeldt.

\*\*\*De boerengans wordt wel bestreden, migreert niet en vandaar dat de schade jaarrond is vermeldt.

## Faunatelling

FBE voorjaarstelling, in principe de eerste zaterdag in april.

Jaar	Opp. In ha. tel gebied	Aantal tellers	Aantal Grauwe ganzen	Gemiddeld aantal Grauwe ganzen per 100 ha.	Geteld aantal Kol-ganzen	Geteld aantal Verwilderde ganzen	Geteld aantal Nijlganzen	Geteld Canadese ganzen	Geteld Brand-ganzen	Geteld aantal Indische ganzen
2008	81.708	241	47.932	58,66	2.468	2.187	4.049	1.800	3.406	22
2009	98.054	529	28.464	29,21	2.597	2.112	3.938	1.478	3.062	59
2010	113.647	580	39.121	34,42	2.288	2.959	4.707	3.565	8.172	60
2011	111.252	580	44.138	39,67	3.845	2.258	5.019	4.272	18.608	74
2012	111.796	453	44.155	39,49	1.539	1.730	4.665	2.376	18.553	53

Tabel 12: Faunatellingen ganzen Noord-Holland.

Midzomertelling, in principe de derde zaterdag van elk jaar.

Soort	Totaal 2011	Totaal 2012	Soort	Totaal 2011	Totaal 2012
Rietgans	2	2	Canadese gans	4.709	3.633
Kolgans	6	72	Rotgans	7	4
Verwild. gans	3.787	2.516	Brandgans	7.372	9.142
Grauwe gans	78.945	81.903	Brand x Grauwe hybride	0	5
Indische gans	7	6	Canadees x Grauwe hybride	1	0
Sneeuw gans	2	0	Canadees x Brand hybride	476	127
Rietgans	2	2	Kolgans x Grauwe hybride	8	0
Nijlgans	2.393	2.021	Indische x Grauwe hybride	0	3

Tabel 13 : Midzomertellingen ganzen Noord-Holland.

### Conclusie beheerjaar 2012.

- De aanvraag voor machtiging om directe schadebestrijding mogelijk te maken is toegenomen waarbij aangetekend dient te worden dan dit ook gepaard ging met doublerende aanvragen.
- Het door de FBE toebedeelde afschotquotum van 43.935 grauwe ganzen is op jaarrond basis op 4.952 exemplaren na behaald.
- De populatie grauwe ganzen nijgt naar een stabilisatie. Het is te vroeg om op basis van twee zomertellingen een trend vast te stellen, Echter een berekende groei, op basis van deze twee tellingen, van slechts 3,75%. In relatie met de autonome groei van 40% is wel te stellen dat stabilisatie van de populatie in zicht is. Desalniettemin is er nog steeds sprake van een geringe groei van de populatie.
- Bezien in het licht van het totaal pakket aan maatregelen waarmee ontwikkeling van de populatie grauwe ganzen te maken heeft,
  - afschot in het winterhalfjaar grauwe ganzen
  - afschot in het zomerhalfjaar grauwe ganzen
  - afschot Schiphol beheer grauwe ganzen
  - vangst Schiphol beheer grauwe ganzen
  - behandelde ganzennesten van grauwe ganzen
  - het bedrag van de landbouwschade is, zij het gering, toegenomen

### Aanbevelingen voor de provincie en voornemens van de FBE.

In het jaarverslag van 2010 staat: *Ervan uitgaande dat een FBE een samenwerkingsverband van jachthouders is, zou verwacht mogen worden dat de complexiteit van het inmiddels tot maatschappelijk probleem geworden grauwe ganzenprobleem, in het ontheffingsgebruik collectief zou moeten worden opgelost. Hier is niets van terechtgekomen.* In 2011 is een flinke stap voorwaarts gemaakt. Eind mei ontving de FBE een ontheffing die het mogelijk maakt om gequoteerd en volgens richtlijnen grauwe ganzen te doden. Feitelijk is dit de eerste stap geworden waarmee het FBE-collectief zelf aan zet is gekomen. Het kunnen doen van vangacties tijdens de ruiperiode is een nog te nemen volgende stap. De FBE dringt er bij GS dan ook op aan om zich in te spannen dat deze stap, de laatste maatregel uit het FBP die nog niet kan worden uitgevoerd, ook door de FBE genomen kan worden. Een daartoe geschreven ontheffing is onontbeerlijk. Dat dit standpunt ook in 2012 wordt ingenomen moge duidelijk zijn. Het gaat immers niet om het stabiliseren van de populatie maar om het terugbrengen van de populatie grauwe ganzen.

## **5. Ganzenbeheer rondom de Luchthaven Schiphol (project 5)**

### **Het gebruik van ontheffing en aanwijzing en vrijstelling**

De benodigde ontheffingen en aanwijzingen zijn door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland rechtstreeks en per organisatie gegeven aan de uitvoerende organisaties. Het betreft ontheffingen voor het doden van ganzen inclusief verwilderde gedomesticeerde en hybridogene afstammelingen van de grauwe gans. Ook is er per organisatie een aanwijzing verstrekt voor het doden van Nijlganzen, een landelijke vrijstelling voor het doden van Canadese ganzen en een provinciale vrijstelling voor het zoeken van ganzennesten en het behandelen van eieren teneinde deze niet uit te laten komen. De WBE Haarlemmermeer heeft voor een zone van 6 km rondom de luchthaven ook de mogelijkheid om rietganzen te kunnen doden. In de besluitvorming is opgenomen dat de ontheffing en de aanwijzing uitsluitend in een daartoe, op kaart aangegeven begrensde zone kan worden gebruikt.

In 2012 heeft de FBE bij GS een ontheffing aangevraagd voor het vangen van ganzen. De FBE heeft deze ontheffing verkregen en heeft het gebruik daarvan per machtiging gedelegeerd naar een gespecialiseerd bedrijf "Duke Faunabeheer". De coördinatie is gedurende de vangacties in handen gebleven bij de FBE.

### **Juridische ontwikkelingen**

Tegen het besluit van de provincie om vangacties van ganzen toe te staan is bezwaar aangetekend en de bezwaarmaker heeft zich gewend tot de sector bestuursrecht om een voorlopige voorziening te treffen teneinde het besluit te schorsen gedurende de bezwaar- en beroepsprocedure. De rechter heeft geen schorsing uitgesproken en de FBE is overgegaan tot voornoemde vangacties.

### **Winterse weeromstandigheden**

Winterse weersomstandigheden zijn geen aanleiding geweest om de ontheffing op te schorten. Schiphol ontheffingen worden door PNH niet opgeschort.

### **Projectmatig initiatief**

In navolging van voorgaande jaren zijn initiatieven verder ontplooid om collectief maatregelen uit te voeren met als enig doel het terugbrengen van het risico van aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen. Daartoe is een concept van het Faunabeheerplan "Ganzenbeheer omgeving Schiphol" gereedgekomen. Verwacht wordt dat dit concept in het voorjaar van 2013 definitief wordt. In het sinds 2007 opgerichte Uitvoeringsoverleg Schiphol participeren naast de FBE de volgende partijen: De beheerders van Staatsbosbeheer en LNH, de WBE's Zaanstreek e.o., Wijckermeer, Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Amstelland. De beheerders van het Amsterdamse Bos en van Recreatie Amstelland. De wegbeheerder RWS en de terreinbeheerder van vliegveld Schiphol. De FBE levert de voorzitter voor de bijeenkomsten. In 2012 is dit overleg gesplitst in een beleid- en uitvoeroverleg.

De Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen (NRV), in 2011 in het leven geroepen, heeft in 2012 een convenant afgesloten. Het voornoemde Faunabeheerplan is hierop mede gebaseerd en sluit aan bij wat dit convenant wil bereiken.

De FBE heeft geen zitting in de NRV. Vertegenwoordigers van deelnemende partijen in de FBE echter wel. De FBE beperkt zich in dit verslag echter tot de eigen deelname in dit initiatief. Een initiatief voornemen is het schrijven van een Faunabeheerplan ganzenbeheer rondom Luchthaven Schiphol. Besprekingen over de mogelijkheden van financiering zijn reeds in gang gezet.

### **Rapportage over het gebruik van de ontheffingen, aanwijzing en vrijstelling.**

Onderstaand de resultaten van gevonden nesten, behandelde eieren, gevangen/gedode en geschoten ganzen per soort. De vangacties zijn in de periferie van Schiphol gehouden zowel binnen de zogenaamde 10 km zonnering als daarbuiten.

In totaal zijn 5054 grauwe ganzen gevangen en gedood. Binnen de 10 km zonnering zijn dit er 958 (ca. 19%) en daarbuiten 4096 (ca. 81%) exemplaren.

Deze cijfers zijn ook ondergebracht in de tabel in het hoofdstuk “Overzomerende (jaarrond verblijvende) ganzen”.

Jaar	Grauwe ganzen				Brandganzen			Boerenganzen / hybriden		
	nesten	eieren	afschot	vangst	nesten	eieren	afschot	nesten	eieren	afschot
2008	1.229	7.103	3.309		8	48	0	28	250	106
2009	2.201	14.265	3.151		38	207	0	142	989	3
2010	3.162	18.408	4.958		54	462	0	64	399	84
2011	4.032	21.940	7.055		57	367	34	30	179	155
2012	4201	26508	6563	5054	132	890	15	50	299	78

Jaar	Canadese ganzen			Nijlganzen			Rietgans		
	nesten	eieren	afschot	nesten	eieren	afschot	nesten	eieren	afschot
2008	7	42	56	85	530	461	0	0	2
2009	21	118	23	190	1.556	719	0	0	0
2010	8	54	81	110	798	820	0	0	9
2011	8	55	270	80	584	1.744	0	0	12
2012	11	67	172	92	844	936			19

Jaar	Kolganzen		
	nesten	eieren	afschot
2008	0	0	8
2009	0	0	2
2010	0	0	65
2011	1	7	171
2012	0	0	152

Tabel 14: Jaarcijfers per ganzensoort nest- en eierenbehandeling en afschot omgeving Schiphol.

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. deelname aan het Schiphol overleg beperken zich tot reis- en verblijfkosten. Uitvoerders worden tegemoet gekomen in de kosten met een vergoeding voor hun inspanningen. De kosten zijn gerelateerd aan de kosten van afschot en het zoeken van ganzennesten. De provincie financiert dit door de FBE te voorzien van een daarvoor bestemd budget. Tot 2009 was dit budget toereikend maar voor 2010 en 2011 is er een aanpassing gemaakt van het gebied dat geldt als de “Schiphol-zone”. In deze nieuwe Schiphol-zone is een aanzienlijk broed- en verblijfgebied van ganzen toegevoegd met als gevolg dat er meer ganzennesten worden gevonden en het afschotniveau hoger is komen te liggen. Het betrof echter een voorschotbudget. In 2012 heeft de FBE een gepast budget ontvangen om de declaraties te voldoen. Vangacties zijn gefinancierd door GS en het ministerie.

### Schade

Aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen zijn voor zover de FBE bekend is in 2012 drie keer voorgekomen. In zeven gevallen is een start procedure van een vliegtuig door gevaarlijk aanwezige ganzen drie keer afgebroken (“holds”). Een nog steeds te hoog aantal. Door het relatief grote gewicht van een gans kan een voor mens en omgeving fataal ongeval als gevolg van een dergelijke aanvaring niet worden uitgesloten.

De FBE heeft geen inzicht in de schadeomvang aan vliegtuigen als gevolg van aanvaring met ganzen. Het incident met Air Maroc is bekend maar het is niet aan de FBE om uitspraken over de omvang van schade te doen.

De inhoud van het onderzoeksrapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid wordt gebruikt ter onderbouwing van het Faunabeheerplan Ganzenbeheer omgeving Schiphol en gebruikt voor de daaruit voortvloeiende aangevraagde ontheffing(en).

### **Faunatelling**

Uit tellingen in het kader van onderzoeken, onder meer van bureau Waardenburg, is gebleken dat er interprovinciaal in een cirkel van ca. 20 km rondom Schiphol ca 40.000 - 50.000 ganzen voorkomen. Het gaat dan om het grondgebied van Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland dat gelegen is in de telzone.

## 6. Meerkoet

### Het gebruik van de ontheffing

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Het betreft alleen directe schadebestrijding waarbij de inzet van werende en verjagende middelen als voorwaarde moeten zijn ingezet waar het schadebestrijding betreft op gronden waar zgn. kwetsbare gewassen worden geteeld.

Nestbehandeling is niet mogelijk op basis van de provinciale vrijstellingsverordening. Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten van ontheffinggebruik. Ook als uit een NB-wet toets zou blijken dat er van een significant negatief effect geen sprake kan zijn, is het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade momenteel niet mogelijk

### Juridische ontwikkeling

Deze hebben zich aangaande de besluitvorming niet voorgedaan.

### Winterse weersomstandigheden in januari en december

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat het gebruik van de ontheffing voor deze periode moest worden opgeschort .

### Projecten en maatschappelijk initiatieven

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het FBP geweest.

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn conform de verwachting.

### Uitgifte van machtigingen en rapportage over het gebruik van de machtigingen.

Het aantal machtigingen dat gebruikt is om meerkoeten te mogen doden met als doel het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade is gering. Het aantal aanvragen om machtiging is echter groter. De ontheffing is echter niet toereikend om alle aanvragen te kunnen omzetten in een machtiging. De ontheffing beperkt zich tot een beperkt aantal WBE-gebieden waarin een schaderelatie, meerkoet in combinatie met een gewas, als grondslag voor de tekst in de ontheffing geldt. Het aantal WBE-gebieden waar een dergelijke combinatie voorkomt neemt echter toe. Er zijn vijftien machtigingen uitgeschreven waarvan het gebruik gerapporteerd is.

Meerkoet	Afschot
Totaal 2008	278
Totaal 2009	0
Totaal 2010	24
Totaal 2011	124
Totaal 2012	449

Tabel 15: Afschot cijfers per jaar Meerkoet Noord-Holland

### Schade

Het betreft schade aan wintergraan.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	4.476	5.491	1.164	6.364	1.481

Tabel 16: Schadecijfers Meerkoet in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van meerkoeten maakt géén deel uit van FBE faunatelling.

In het Faunabeheerplan wordt niet gestreefd naar een populatieregulatie om de landbouwschade te verminderen. Er is geen vrees dat de gunstige staat van instandhouding van de soort gevaar loopt. De FBE verlaat zich indien nodig op de telcijfers van het Sovon en de midwintertelling van de Wildbeheereenheden in Noord-Holland.

#### **Conclusies beheerjaar 2012**

- Het aantal machtigingen en het daarmee gerelateerde afschot neemt toe.
- In een reeks van jaren 2005-2012 constateert de FBE een onstabiel schade patroon. Uitschieters komen voor rekening van schadegevallen in gebieden waar de ontheffing niet geldig is.
- Het aantal aanvragen in WBE-gebieden, waar de ontheffing niet geldig is, neemt toe.

#### **Aanbevelingen voor de provincie en voornemens van de FBE.**

De FBE is voornemens om een amendement op het Faunabeheerplan te schrijven en dit amendement aan GS ter goedkeuring voor te leggen. In dit amendement zal worden ingegaan op de onderbouwing in het FBP voor die WBE gebieden waar sinds de laatste vijf jaar, conform de schaderegistratie van het Faunafonds, meerkoeten schade hebben aangericht.



## 7. Ekster

### Het gebruik van de ontheffing

Er is geen vrijstelling, aanwijzing of ontheffing om eksters te kunnen doden.

### Juridische ontwikkeling

Deze hebben zich aangaande de besluitvorming niet voorgedaan.

### Winterse weersomstandigheden in januari en december

Niet van toepassing

### Projectmatige uitvoering

Er is geen projectmatige, anders dan in het FBP, benadering geweest.

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, beperken zich tot de tijd die verloren gaat met het telefonisch afhandelen van vragen aangaande het voorkomen van schade.

### Het gebruik van de ontheffing

Er is geen ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken of te bestrijden.

Jaar	Aantal gedode eksters
2007	<i>Geen ontheffing</i>
2008	<i>Geen ontheffing</i>
2009	<i>Geen ontheffing</i>
2010	<i>Geen ontheffing</i>
2011	<i>Geen ontheffing</i>
2012	<i>Geen ontheffing</i>

Tabel 17: Afschot cijfers per jaar Eksters in Noord-Holland

### Schade

Met name in de fruitteelt is er schade.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	1.401	1.678	2.364	5.640	37.205

Tabel 18: Schadecijfers Eksters in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van eksters maakt géén deel uit van FBE faunatelling.

## **8. Damhert**

### **Het gebruik van ontheffing en aanwijzing en vrijstelling in Zuid-Kennemerland**

In 2012 zijn twee ontheffingen aangevraagd. In het kader van het Faunabeheerplan voor damherten in Zuid- en Noord-Holland is een ontheffing ontvangen om damherten die zich in een situatie bevinden van onnodig lijden hiervan kunnen worden verlost door deze te doden met het geweer.

Een tweede ontheffing, om het aantal damherten naar een minimale stand terug te brengen is eveneens ontvangen.

Binnen het AWD is geen afschot in het kader van beheer gevoerd. Door het plaatsen van rasters gaat Waternet er vanuit dat in de toekomst het aantal damherten dat uittreedt sterk zal verminderen. Het gaat dan niet om rasters t.b.v. het beheer maar t.b.v. de verkeersveiligheid, landbouwschade en overlast. Een belangrijk damhert kerend hekwerk is in oktober gerealiseerd waarmee het Noordoostelijk gedeelte van het AWD met een 2.30 meter hoog hekwerk is afgesloten. Van dit hekwerk wordt niet verwacht dat dit als andere bevredigende oplossing zou kunnen werken. De gemeente Amsterdam zal zich mogelijk beraden naar aanleiding van effecten van het hekwerk op damherten. Nieuwe inzichten kunnen leiden tot het beheer van de populatie damherten binnen de AWD (leefgebied).

Buiten het AWD, in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland werd de populatie tot aan eind 2009 wel beheerd. Beide gebieden maken deel uit van het leefgebied voor damherten. Uit dit gebiedsdeel treden ook damherten buiten het leefgebied naar plaatsen waar zij niet gewenst zijn. Deze niet naar het leefgebied terugkerende dieren worden niet meer beheerd. Medio 2013 zal voor dit leefgebied ontheffing worden aangevraagd. Natura 2000-gebieden zijn niet uitgesloten van ontheffinggebruik.

### **Juridische ontwikkeling**

Een tweede ontheffing, om het aantal damherten buiten het leefgebied naar een minimale stand terug te brengen is ontvangen. Tegen deze ontheffing is een bezwaarprocedure ingesteld en hangende de procedure is de voorzieningenrechter verzocht om de ontheffing te schorsen. De voorzieningenrechter heeft de schorsing toegekend en PNH verzocht een beslissing op bezwaar (BoB) te nemen. Hangende deze uitspraak heeft er een zitting plaats gevonden bij de Hoor en Advies Commissie (HAC) van PNH waar aangekondigd werd GS te adviseren.

### **Winterse weersomstandigheden**

Na het sluiten van het AWD hekwerk in oktober 2012 is een situatie ontstaan waarbij mannelijke damherten die gedurende de bronstijd (aanvang september) vanuit het buitengebied het leefgebied introkken en vervolgens ingesloten raakten. Voor een beperkt aantal van deze damherten is dit fataal geworden (bleek in de eerste twee maanden van 2013). De ontstane situatie heeft mede geleid tot verhongeren van damherten. In hoeverre winterse weeromstandigheden daar debet aan zijn is moeilijk te zeggen. Wel is het zo dat het zoeken naar voedsel elders, heeft geleid tot uittreden van herten waar dit nog wel mogelijk was. Dit heeft mede geleid tot ongelukken met het wegverkeer. Ook zijn er dit jaar herten omgekomen in tuinhekwerken waarin zij zijn blijven hangen als gevolg van uitglijden (sneeuw en ijs) bij het overspringen.

### **Projectmatige uitvoering**

Een projectmatige aanpak is het schrijven van een gezamenlijk Faunabeheerplan voor de provincies Zuid- en Noord-Holland. De bemoeienis van de FBE is integraal met die van beide provincies, de FBE Zuid-Holland en alle betrokken beheerders binnen een plan en leefgebied.

In 2010 is bij de provincies Zuid- en Noord-Holland het besluit genomen om tot een gezamenlijk Faunabeheerplan te komen waarin beide provincies zich kunnen vinden. De verschillende terrein behorende organisaties en particuliere grondeigenaren vinden dit een stap voorwaarts. Deze aanpak geeft de mogelijkheid om de populatie damherten als populatie te beheren en de schadelijke effecten, door het uittreden van damherten, gecoördineerd en planmatig in het gehele plan en leefgebied te bestrijden. Het plan werd op 11 januari 2011 door GS goedgekeurd.

### Uitgifte van machtigingen en rapportage over het gebruik van de machtigingen.

In 2012 is gestreefd om de eerste drie van de benodigde vier ontheffingen te realiseren.

Het gaat dan om de volgende ontheffingen:

1. ter voorkoming van onnodig lijden binnen het gehele plangebied, dit is gerealiseerd en de voorgedragen uitvoerders zijn door de FBE gemachtigd de ontheffing te gebruiken.
2. om het bereiken van een minimale stand van damherten buiten het leefgebied, dit is gerealiseerd echter, door tussenkomst van de rechter is deze ontheffing geschorst. De reeds vervaardigde machtigingen zijn niet gebruikt.
3. voor het populatiebeheer binnen het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Gezien het verstreken tijdstraject, door toedoen van de juridische procedures, wordt deze ontheffing in 2013 aangevraagd.
4. en voor het populatiebeheer binnen het AWD geldt ook dat deze in 2013 wordt aangevraagd.

In totaal heeft de FBE 61 dode mannelijke damherten geregistreerd waarvan 27 zijn gedood n.a.v. onnodig lijd m.b.t. verkeersongevallen en 15 zijn gedood n.a.v. onnodig lijden in het leefgebied met als gevolg van diverse oorzaken waaronder ook, na een ongeluk weggevluchte dieren.

Damhert	Dood na aanrijding inclusief afschot om onnodig lijden te beëindigen	Afschot om onnodig lijden te beëindigen		Afschot populatiebeheer	
		♀	♂	♀	♂
2008	7			16	21
2009	36			25	38
2010	29			0	0
2011	48			0	0
2012	61		42	0	0

Tabel 19: Overzicht Damherten in Noord-Holland

### De financiële lasten

Er zijn geen machtigingen verstrekt en derhalve gaat het alleen om de kosten van het ambtelijk overleg en het voorbereidende werk om tot ontheffingen te komen. Het valwildteam, opererend onder de coördinatie van de WBE Stichting Faunabeheer Zuid-Kennemerland (SFZK), wordt gefinancierd op basis van een bilaterale afspraak tussen Provincie Noord-Holland en de WBE SFZK.

### Schade

Naast de meldingen van overlast binnen de bebouwde kom is volgende landbouwschade geregistreerd Ca. 90 % betreft schade aan bloemgewassen en het overige is schade aan grasland.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	2.852	10.716	0	25.375	125.566

Tabel 20: schadecijfers Damherten in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van damherten is verlopen volgens het gangbare systeem van avond, ochtend en avondtelling. In 2012 is conform het "Plan damherten in Zuid- en Noord-Holland" een workshop gehouden voor alle in het gebied actief zijnde terrein behorende organisaties, de WBE's en particulieren waarin o.a. afgesproken zal worden dat volgens een vast protocol geteld zal worden heeft plaatsgevonden. In 2012 betrof het aantal getelde damherten 2.216 exemplaren in totaal voor alle telgebieden.

### **Conclusies beheerjaar 2012**

- Alleen de ontheffing voor het valwild is vigerend
- Er is geen bruikbare ontheffing voor populatiebeheer voorhanden geweest.
- De populatie damherten blijft doorgroeien.
- Ondanks het plaatsen van damhertkerende rasters neemt het aantal verkeersongelukken toe.

### **Aanbevelingen voor/van de provincie en voornemens van de FBE.**

Het voortzetten van het voornemen om samenwerking en in overleg met de provincie een proces in te gaan om adequate aanvragen op te stellen om aanwijzing dan wel ontheffing te verkrijgen om alle maatregelen die in het FBP voor damherten genoemd staan op passende wijze uit te kunnen voeren.

## 9. Ree

### **Het gebruik van ontheffing en aanwijzing en vrijstelling**

Het beheer van reeën is in Noord-Holland vindt plaats in drie van elkaar gescheiden leefgebieden. In het Noorden de beboste gebieden in de Wieringermeer, in het Zuid Oosten de Gooi en Vechtstreek en in het Zuid Westen Zuid-Kennemerland. Aanwijzing en/of vrijstelling voor het doden van reeën is niet door GS verstrekt.

De provincie heeft ontheffing verleend om het leven van onnodig lijdende reeën te beëindigen. Echter alleen voor het Zuid-Kennemerland. Buiten de FBE om zijn in de andere gebieden ontheffingen verstrekt om het voor lokale beheerders mogelijk te maken reeën te doden ten einde onnodig leiden van zieke en gewonde (verkeersslachtoffers) te beëindigen.

### **Juridische ontwikkeling**

Een ontheffing, aanvankelijk in 2009 afgegeven om landbouwschade en aanrijdingen met het wegverkeer te voorkomen is inzet geweest van een bezwaarprocedure waarbij het advies van de Hoor en Adviescommissie is gevolgd en de onderbouwing van schade aan de landbouw als ontoereikend werd beoordeeld. Medio januari 2010 is toen een beslissing op bezwaar genomen door de provincie. Dit resulteerde in een nieuw besluit. De bezwaarmaker kon zich niet vinden in dit besluit en heeft toen beroep ingesteld bij de sector bestuursrecht te Haarlem. In 2011 heeft de FBE een aanvraag om ontheffing ingediend om populatiebeheer te kunnen uitvoeren. Het verzoek van de FBE is echter door GS geweigerd, mede omdat onvoldoende duidelijkheid gegeven kon worden m.b.t. populatiegegevens en gespecificeerde data. Inmiddels is door de FBE het initiatief genomen om in navolging van het FBP damherten de monitoring voor reeën op zich te nemen, gezamenlijk met de beheerders en WBE's van de gebieden.

### **Winterse weersomstandigheden**

Januari en december hebben niet direct geleid tot verhongeren van reeën. In Zuid-Kennemerland worden wel relatief meer reeën dood aangetroffen maar dit kan niet alleen aan het winterse weer worden toegerekend. In ditzelfde gebied leven damherten die in deze winterse perioden voedselgedreven gedrag vertonen en het is de FBE inmiddels wel duidelijk dat de vermoedens van "het verdrijven van reeën door damherten" significant aan het worden is.

### **Projectmatige uitvoering**

Er is geen projectmatige benadering geweest voor het beheer van reeën. Voor 2013 zal dit wel aan de orde zijn.

### **Uitgifte van machtigingen en rapportage over het gebruik van de machtigingen.**

Uitgifte van machtigingen heeft alleen in Zuid-Kennemerland plaats gevonden.

De FBE beschikt niet over gegevens van het gebruik van ontheffingen die door de provincie buiten de FBE om aan derden zijn verstrekt.

Ree 2007	Dood gevonden reeën	Aantal geschoten ♀	Aantal geschoten ♂
Gooi en Vecht	15	17	15
Wieringermeer	5	0	1
Zuid Kenn. Land	31	35	28
<b>Totaal</b>	<b>51</b>	<b>50</b>	<b>45</b>

Ree 2008	Dood gevonden reeën	Aantal geschoten ♀	Aantal geschoten ♂
Gooi en Vecht	58	16	16
Wieringermeer	7	10	0
Zuid Kenn. Land	21	12	10
<b>Totaal</b>	<b>86</b>	<b>36</b>	<b>27</b>

Ree 2009	Dood gevonden reeën	Aantal geschoten ♀	Aantal geschoten ♂
Gooi en Vecht	58	0	0
Wieringermeer	15	0	0
Zuid Kenn. Land	27	0	0
<b>Totaal</b>	<b>100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Ree 2010	Dood gevonden reeën	Aantal geschoten ♀	Aantal geschoten ♂
Gooi en Vecht	70	0	0
Wieringermeer	6	0	0
Zuid Kenn. Land	40	0	0
<b>Totaal</b>	<b>116</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Ree 2011	Dood gevonden reeën	Aantal geschoten ♀	Aantal geschoten ♂
Gooi en Vecht	70	0	0
Wieringermeer	6	0	0
Zuid Kenn. Land	32	0	0
<b>Totaal</b>	<b>108</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Ree 2012	Dood gevonden reeën	Afschot om onnodig lijden te beëindigen ♀	Afschot om onnodig lijden te beëindigen ♂
Gooi en Vecht	64		
Wieringermeer	5		
Zuid Kenn. Land	32	10	7
<b>Totaal</b>	<b>101</b>	<b>10</b>	<b>7</b>

Tabel 21 : Overzicht reeën in Noord-Holland

In totaal heeft de FBE 101 reeën geregistreerd waarvan 17 zijn gedood n.a.v. onnodig lijden m.b.t. verkeersongevallen en 84 zijn gedood als gevolg van diverse oorzaken waaronder ook, na een ongeluk weggevluchte dieren.

## De financiële lasten

Er zijn geen machtigingen verstrekt en derhalve betreffen de kosten alleen het ambtelijk overleg en het aanvragen van ontheffing. Het valwildteam, opererend onder de coördinatie van Stichting Faunabeheer Zuid-Kennemerland (SFZK) wordt gefinancierd op basis van een bilaterale afspraak tussen PNH en SFZK.

## Schade

Door het plaatsen van damhertkerende rasters t.b.v. de verkeersveiligheid, landbouwschade en overlast mocht verwacht dat het aantal ongevallen ree versus auto zou verminderen. Ter plaatse is dit ook zo. Ondanks de verminderde stand van de reeënpopulatie is het aantal ongevallen relatief hoog. Buiten het AWD werd de populatie tot aan 2009 beheerd. In 2010 is echter ontheffing afgegeven waarmee alleen de veiligheid van het wegverkeer gediend werd. De ontheffing is kortstondig van kracht geweest

Jaar	2008	*2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €		5.958	0	0	0

*\*Bloemen en voor het overige schade aan heesters.*

Tabel 22: Overzicht Reeënschade in Noord-Holland

## Faunatelling

Het tellen van reeën in Zuid-Kennemerland is verlopen volgens het gangbare systeem van avond, ochtend en avondtelling en heeft gelijktijdig plaatsgevonden met de damhertentelling. De telling in de Wieringermeer kent een eigen en jaarlijks gebruikt protocol wat vergelijkbaar is met de telling in Zuid-Kennemerland. In Gooi en Vechtstreek wordt een opgave gedaan die voorkomt uit een jaarrond gehouden telling.

In 2012 betrof het aantal getelde reeën 875 exemplaren in Noord-Holland (2011: 857).

## Conclusies beheerjaar 2012

- Er is geen bruikbare ontheffing voor populatiebeheer voorhanden geweest.
- De populatie reeën wordt niet gereguleerd anders door natuurlijke sterfte, verkeersongevallen en in het geval van Zuid Kennemerland wordt dit ook veroorzaakt door inter-specifieke competitie tussen reeën en damherten.
- Ondanks het plaatsen van damhertkerende rasters die ook werkend zijn voor reeën neemt het aantal verkeersongelukken met reeën toe.
- Voor de FBE blijft onduidelijk wat gedaan is met ontheffingen die buiten de FBE verstrekt zijn aan derden.
- De FBE acht het onwenselijk dat ontheffingen, buiten de FBE om, aan derden worden verstrekt.

## Aanbevelingen voor/van de provincie en voornemens van de FBE.

- De FBE kan zich voorstellen dat GS een beleidsmatige positie inneemt aangaande het decimeren van reeën uit Zuid Kennemerland, veroorzaakt door inter-specifieke competitie tussen reeën en damherten. Wellicht dat het nuttig zou zijn om de inter-specifieke competitie tussen damherten en reeën te onderzoeken.
- In navolging van het initiatief om in Zuid-Kennemerland wil de FBE ook voor de Wieringermeer en de Gooi en Vechtstreek een zgn. valwildteam oprichten.
- In Navolging van de Wieringermeer en Zuid-Kennemerland wenst de FBE initiatieven te ontplooiën om samen met lokale beheerders ook voor de Gooi en Vechtstreek een vergelijkbaar telprotocol voor reeën te ontwikkelen
- De FBE adviseert de provincie om te stimuleren dat er een provinciale aanpak m.b.t. wildaanrijdingen (valwild) tot stand komt.

## 10. Vos

Naast de landelijke vrijstelling om vossen tussen zonsopgang en zonsondergang te mogen doden t.b.v. het beschermen van de fauna wordt om een effectieve uitvoering te geven aan het FBP de vos in de nachtelijke uren zodanig bestreden dat, in die gebieden waar een te beschermen natuurdoel geldt, een minimale stand van de vos wordt bereikt. Dit is althans de bedoeling. Echter, omdat het gebruik van de ontheffing in beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten is en waar identieke doelstellingen ook haalbaar moeten zijn is er sprake van een onbevredigende situatie. De provincie Noord-Holland en de FBE realiseren zich terdege dat ook in deze gebieden, indien daar een natuurdoelstelling moet worden behaald, het gebruik van een ontheffing mogelijk moet zijn. Dit voornemen is ook uitgesproken.

### **Juridische ontwikkeling**

De ontheffing heeft een proces van bezwaar en beroep doorlopen. In december 2010 heeft de sector bestuursrecht van de rechtbank in Haarlem in haar beslissing de provincie Noord-Holland in het gelijk gesteld. Direct daarna heeft (o.a.) de sector bestuursrecht in Leeuwarden in een beroepsprocedure met gelijkenissen zoals deze zich in Noord-Holland voordeden, de provincie Friesland in het ongelijk gesteld. Bezwaarmakers hebben deze uitspraak aangegepen om bij de Raad van State (RvS) hoger beroep aan te tekenen tegen de beslissing van de rechtbank in Haarlem. Een zittingsdatum heeft plaatsgevonden. I.p.v. een beslissende uitspraak te doen heeft de afdeling een zgn. verwijzingsuitspraak gedaan onder opgaaf van reden. RvS heeft een tweetal vragen gesteld aan de Rechtbank voor de Benelux. Een antwoord is blijkbaar (nog) niet ontvangen. Dit heeft overigens geen schorsende gevolgen voor de vigerende ontheffing.

In het geding is het gebruik van kunstlicht om in de periode tussen zonsondergang en zonsopkomst vossen met het geweer (in combinatie met kunstlicht) te kunnen doden. Zolang de RvS nog geen beslissende uitspraak heeft gedaan over het gebruik van kunstlicht is tussen de provincie en de FBE afgesproken te wachten met het nemen van een besluit voor het gebruik van een ontheffing binnen de begrenzings van beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden.

### **Winterse weersomstandigheden in januari en december**

Het besluit van de provincie om de jacht op wildsoorten te sluiten en voor een aantal te beheren soorten het gebruik van de ontheffing op te schorten, had geen betrekking op het beheer van de vos. De weersomstandigheden zijn niet van invloed op de vos. Het voedselaanbod, verzwakte- en dode dieren, zijn onder deze omstandigheden voldoende.

### **Projectmatige uitvoering**

Er is geen projectmatige, anders dan in het FBP, benadering geweest voor het beheer van de vos.

### **De financiële lasten**

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn conform de verwachting.

### **Het gebruik van de ontheffing en de Landelijke vrijstelling.**

In 2012 is de ontheffing gebruikt in de perioden tussen zonsondergang en zonsopkomst en zijn de mogelijkheden die de Landelijke vrijstelling biedt gebruikt om overdag de vos te kunnen beheren. Beide regiems zijn in het leven geroepen om faunadoelstellingen te beschermen. Andere in de wet genoemde belangen worden niet gediend. De FBE neemt geen gegevens meer op van dood gevonden vossen (veelal verkeersslachtoffer). In het verleden werd dit wel gedaan om een beeld van de verspreiding van vossen in de provincie Noord-Holland te krijgen. Nu bekend is dat de vos overal, behalve op Texel voorkomt is dit niet meer nodig.



Vos	Dood gevonden	Met ontheffing en vrijstelling gedode vossen
Totaal 2008	49	496
Totaal 2009	-	153
Totaal 2010	-	443
Totaal 2011	-	751
Totaal 2012	5	399

Tabel 23: Overzicht Vossen in Noord-Holland

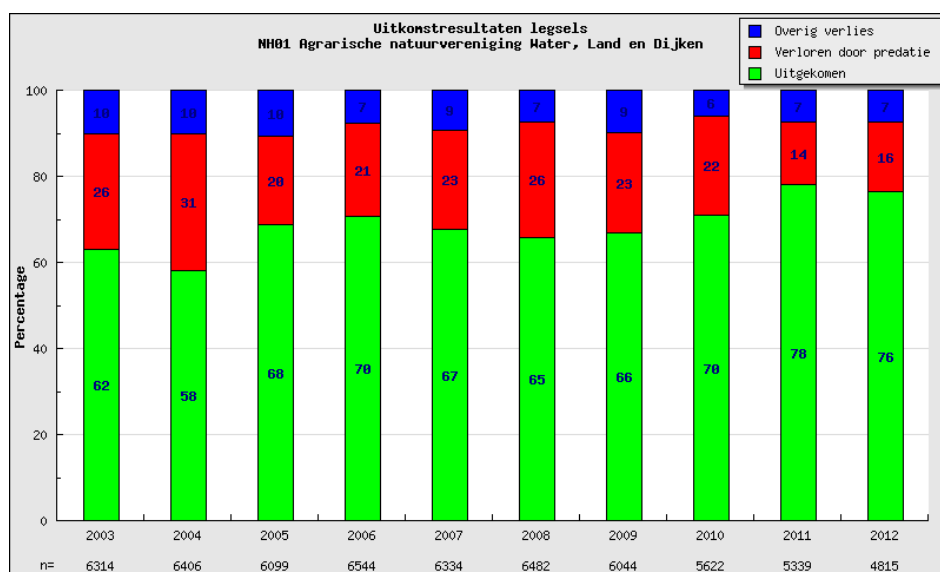
### Schade aan Landbouw en Huisdieren

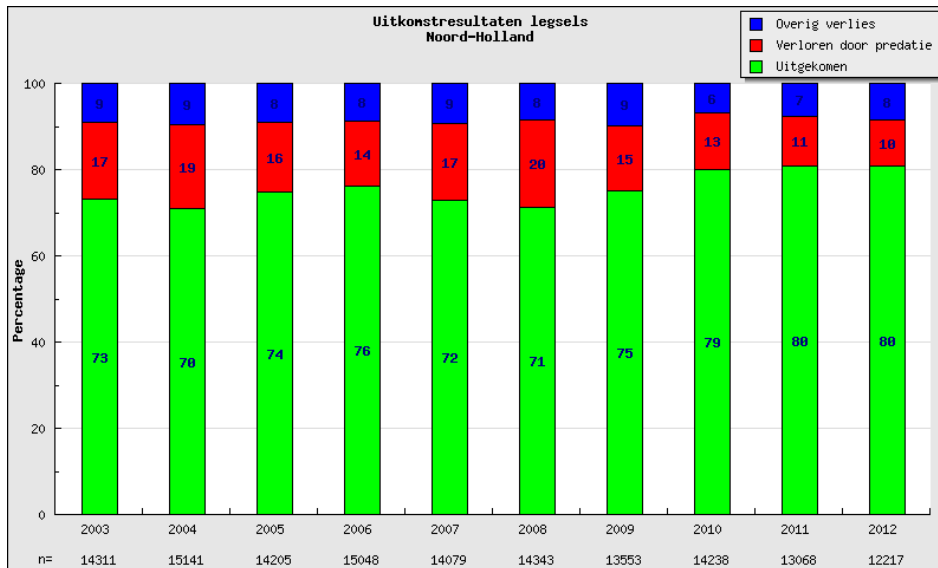
Er is geen schadetaxatie bekend.

### Schade aan Fauna

Verontrusting door aanwezigheid van vossen is er, zoals door beheerders wordt ervaren, mede de oorzaak van dat het broedvogelareaal voor weidevogels kleiner wordt. Waar vossen uit het areaal worden weggenomen volgt herstel van het broedsucces. Indien in een veld meerdere jaren achtereen niet door weidevogels wordt gebroed is herstel van een broedvogel populatie zeer moeizaam.

De onderstaande grafiek en tabel is door Landschap Noord-Holland i.s.m. ANV Water, Land & Dijken beschikbaar gesteld en geeft de predatie in trend en in percentages aan van door predatoren vernielde nesten.





Jaartal	Nest predatie in %
2006	23,17
2007	25,76
2008	28,74
2009	25,94
2010	24,60
2011	16,54
2012	18,00

Tabel 24: Nestpredatie Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van vossen is praktisch niet goed mogelijk.

De WBE's tellen elke twee jaar zgn. belopen burchten. Dat zijn vossenburchten waarvan verwacht wordt dat deze in gebruik kunnen worden genomen voor de voortplanting. In Noord-Holland worden echter veel vossen geboren en grootgebracht in nesten om de eenvoudige reden dat het graven van een burcht soms niet mogelijk is. De informatie die voortkomt uit de telling van deze zgn. burchten (en nesten) was oorspronkelijk alleen voor de FBE interessant om de verspreiding van de vos binnen de provincie in beeld te brengen. Sinds jaren is het de FBE bekend dat in de gehele provincie, met uitzondering van Texel vossen voorkomen en voegt de informatie uit het tellen van vossenburchten geen nieuwe informatie toe.

### Conclusies beheerjaar 2012

- Er is een deels bruikbare ontheffing voor het beheer van vossen in combinatie met kunstlicht.
- Het gebruik van de ontheffing in beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden is uitgesloten.
- Het voornemen om in beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden de vos te beheren, t.b.v. de daar geldende natuurdoelstellingen, is door GS uitgesproken.
- In de laatste drie beheerjaren is het predatiepercentage gestaag afgenomen.
- Besluitvorming voor ontheffing in beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden is opgeschort in afwachting van de RvS uitspraak m.b.t. het gebruik van kunstlicht.

### **Aanbevelingen voor/van de provincie en voornemens van de FBE.**

Naast beheeractiviteiten in de beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden die een NBwet vergunning vereisen is er ook ruimte om zonder een NBwet vergunning maatregelen te treffen.

In veel van deze gebieden betreft het kwalificerende broedvogelsoorten. Voor deze soorten (bodembroeders, riet- en struikzone broeders) geldt veelal een actief beschermingsregiem (VR en HR). Buiten het broedgebied en binnen het broedgebied na het broedseizoen zijn er beheermogelijkheden die geen significant negatief effect hebben op de natuurdoelen. In het Natuurbeheerplan kan dit ons inziens worden geregeld en kan het beheer van de vos als bestaand gebruik, gecompartmenteerd en naar tijd van het jaar, worden omschreven.

## 11. Wilde eend

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Het betreft alleen directe schadebestrijding waarbij de inzet van werende en verjagende middelen als voorwaarde moeten zijn ingezet waar het schadebestrijding betreft op gronden waar zgn. kwetsbare gewassen worden geteeld.

Voor de wilde eend geldt dat deze volgens de provinciale vrijstellingslijst vanaf 1 juli tot 15 augustus ter ondersteuning van verjagen mogen worden gedood om schade aan granen te voorkomen.

Nestbehandeling is niet mogelijk op basis van de provinciale vrijstellingsverordening

De wilde eend kent een open jachtseizoen in de periode tussen 15 augustus en 1 februari.

### Juridische ontwikkeling

Deze hebben zich aangaande de besluitvorming niet voorgedaan.

### Winterse weersomstandigheden

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat provinciale ontheffingen voor deze periode zijn opgeschort.

### Projecten en maatschappelijk initiatieven

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het FBP, geweest.

**De financiële lasten** m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn conform de verwachting.

### Het gebruik van de ontheffing

**Natura 2000-gebieden** zijn uitgesloten van ontheffinggebruik. Ook als uit een NB-wet toets zou blijken dat er van een significant negatief effect geen sprake kan zijn, is het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade niet mogelijk.

Wilde Eend	Gedode wilde eenden
Totaal 2008	91
Totaal 2009	105
Totaal 2010	105
Totaal 2011	36
Totaal 2012	33

Tabel 25: Tabel afschot Wilde Eenden in Noord-Holland

### Schade

De veroorzaakte schade aan de graangewassen wordt bestreden met de mogelijkheden die de provinciale vrijstelling biedt. Deze schade wordt niet door het Faunafonds vergoed. Schade aan vollegrondsgroente waar wel het gebruik van de ontheffing kan worden ingezet is gevarieerd, o.a. ijsbergsla is een kwetsbaar gewas.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	6.890	6.561	8.426	6.364	8.135

Tabel 26: Overzicht Wilde eenden schade in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van wilde eenden maakt geen deel uit van FBE faunatelling.

### **Conclusies beheerjaar 2012**

- Het aantal machtigingen en het daarmee gerelateerde afschot is gering.
- Het aantal aanvragen in WBE-gebieden, waar de ontheffing niet geldig is, neemt toe.

**Aanbevelingen** voor de provincie en voornemens van de FBE.

De FBE is voornemens om bij de herziening van het Faunabeheerplan de toepassing van de ontheffing nader te bepalen op basis van de nieuwe situatie.

## 12. Fazant

Er is geen ontheffing aangevraagd noch verstrekt aan de FBE om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken of te bestrijden.

### Juridische ontwikkeling

Er heeft geen besluitvorming plaats gevonden. Derhalve is er geen grond voor bezwaarmakers.

### Winterse weersomstandigheden

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat provinciale ontheffingen zijn opgeschort. Voor fazanten heeft de FBE geen ontheffing, derhalve is het niet nodig geweest om maatregelen te treffen.

### Projecten en maatschappelijk initiatieven

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het FBP, geweest.

### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn niet aan de orde.

### Schade

Het betreft enkele gevallen.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	2.175	0	549	0	0

Tabel 27: Overzicht Fazanten schade in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van fazanten maakt geen deel uit van FBE faunatelling.

### 13. Haas

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Het betreft alleen directe schadebestrijding waarbij de inzet van werende en verjagende middelen als voorwaarde moeten zijn ingezet waar het schadebestrijding betreft op gronden waar zgn. kwetsbare gewassen worden geteeld.

#### Juridische ontwikkeling

Deze hebben zich aangaande de besluitvorming niet voorgedaan.

#### Winterse weersomstandigheden in januari en december

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat provinciale ontheffingen voor die periode zijn opgeschort.

#### Projecten en maatschappelijk initiatieven

Er is geen projectmatige benadering, anders dan in het FBP, geweest.

#### De financiële lasten

De financiële lasten m.b.t. het bestrijden van de schade, zoals het verstrekken van machtigingen en het innemen van rapportages zijn conform de verwachting.

#### Het gebruik van de ontheffing

Er is ontheffing gehanteerd om met gebruikmaking van het geweer schade te voorkomen, te beperken of te bestrijden. Hazen kunnen in de vollegrondsgroenteteelt en in de akkerbouw grote schade aanrichten. Blijvend verjagen is nagenoeg niet mogelijk. Hazen keren terug naar de homerange. Zeker (moerhazen) als er jonge hazen zijn achtergebleven op het schadeperceel. Alleen inhebben met een hazenwerend raster is effectief. Echter, door de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn is het niet altijd redelijk te noemen om dit van de grondgebruiker te vergen.

**Natura 2000-gebieden** zijn uitgesloten van ontheffinggebruik. Ook als uit een NB-wet toets zou blijken dat er van een significant negatief effect geen sprake kan zijn, is het voorkomen, beperken en bestrijden van landbouwschade niet mogelijk.

Een verzoek om in een Natura 2000-gebied hazenschade te bestrijden is niet voorgekomen. Dit valt ook niet te verwachten daar voor hazen kwetsbare gewassen niet in Natura 2000-gebieden worden geteeld.

Er zijn door de FBE twee machtigingen verstrekt om de ontheffing te mogen gebruiken.

Van het gebruik daarvan is gerapporteerd.

Haas	Gedode hazen
Totaal 2008	38
Totaal 2009	0
Totaal 2010	37
Totaal 2011	16
Totaal 2012	4

Tabel 28: Tabel afschot Hazen in Noord-Holland

#### Schade

Schade is getaxeerd aan groenten.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	835	12.580	8.763	369	1.960

Tabel 29: Overzicht Hazen schade in Noord-Holland

#### Faunatelling

Het tellen van hazen maakt geen deel uit van FBE faunatelling.

## 14. Konijn

Konijnen staan op de Landelijke vrijstellingslijst. Dit betekent dat konijnen overal in het land landbouwschade aanrichten en voor dit doel beheerd kunnen worden van zonsopkomst tot zonsondergang. Konijnen zijn nachtactieve dieren.

### Winterse weersomstandigheden in januari en december

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat provinciale ontheffingen zijn opgeschort. Dit geldt echter niet voor wilde konijnen. Deze vallen in februari onder het regiem van de landelijke vrijstelling.

### Juridische ontwikkeling

Deze hebben zich aangaande de besluitvorming niet voorgedaan.

### Projectmatige uitvoering

Er is geen projectmatige uitvoering geweest, anders dan in het FBP staat omschreven. De mate van uitvoeren van maatregelen op basis van ontheffingen die niet aan de FBE zijn verstrekt speelt zich buiten de FBE af. Om hoeveel ontheffingen het in totaal gaat is de FBE onbekend. De FBE is in meerdere gevallen door de provincie op de hoogte gesteld met een afschrift van een ontheffing. Onduidelijk blijft echter of dit alle ontheffingen betreft die de provincie aan derden heeft verstrekt. Gebruikers van een ontheffing hebben zich verplicht om de gebruikresultaten aan de provincie te rapporteren. Afschriften van de Rapportages zijn niet door de FBE ontvangen.

### De financiële lasten

De FBE wordt met regelmaat gevraagd om ontheffing. De FBE heeft geen ontheffing maar faciliteert daar waar nodig is de aanvrager met adviezen om hun verzoek voor een onderbouwing. Dit gaat gepaard met telefonisch overleg en correspondentie en dat brengt uiteraard kosten met zich mee. De ontheffingen worden echter niet aan de FBE verstrekt.

### Het gebruik van de ontheffing

Om gedurende de periode tussen zonsondergang en zonsopkomst konijnen te kunnen bestrijden is een ontheffing nodig. De FBE is in 2009 niet in het bezit gesteld van een ontheffing.

Konijn	gedode konijnen
Totaal 2008	Geen ontheffing ontvangen
Totaal 2009	Geen ontheffing ontvangen
Totaal 2010	Geen ontheffing ontvangen
Totaal 2011	Geen ontheffing ontvangen
Totaal 2012	Geen ontheffing ontvangen

Tabel 30: Tabel afschot Konijnen in Noord-Holland

### Schade

In de regel taxeert het Faunafonds geen schade.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	122	0	0	0	0

Tabel 31: Overzicht Konijnen schade in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van konijnen maakt geen deel uit van FBE faunatelling.



## 15. Houtduif

Houtduiven staan op de Landelijke vrijstellingslijst. Dit betekent dat houtduiven overal in het land landbouwschade aanrichten en voor dit doel beheerd kunnen worden van zonsopkomst tot zonsondergang.

### Winterse weersomstandigheden in januari en december

In 2012 is het van 7 februari tot 17 februari dusdanig koud geweest en dat heeft ertoe geleid dat provinciale ontheffingen zijn opgeschort. Dit geldt echter niet voor houtduiven. Deze vallen in februari onder het regiem van de landelijke vrijstelling.

### Schade

In de regel taxeert het Faunafonds geen schade.

Schade wordt aangericht aan akkerbouwgewas en vollegrondsgroente.

Genoteerde schade komt voort uit een procentueel aandeel in de schade, aangericht door diersoorten waarvoor wel schade wordt uitgekeerd.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Getaxeerd bedrag in €	62	11.518	3.419	11.286	388

Tabel 32: Overzicht Duiven schade in Noord-Holland

### Faunatelling

Het tellen van houtduiven maakt geen deel uit van FBE faunatelling.

## **16. Patrijs**

Er staan geen maatregelen in het FBP. Ook is er geen ontheffing aangevraagd.  
De patrijs staat op de “rode lijst” en is strikt beschermd.

### **Schade**

Schade is niet geregistreerd.

### **Faunatelling**

Het tellen van patrijzen maakt geen deel uit van FBE faunatelling.

## Bijlage

### Gewasschade in Noord-Holland waar geen ontheffing voor is.

Diersoort	2008	2009	2010	2011	2012
Bergeend	-	1.037	-	68	-
Das	-	435	822	414	608
Ree	-	5.958	-	-	-
Damhert	2.852	10.716	-	25.375	125.566
Kauw	920	88	-	579	7.673
Knobbelzwaan in foerageergebied	-	3.800	2.148	1.457	109
Lijster	354	95	-	-	-
Mees	70.741	23.857	135.730	134.131	287.943
Vink	3.051	527	-	-	281
Merel	2.336	284	-	-	-
Scholekster	-	71	-	-	-
Spreeuw	-	-	-	-	-
Veldmuis	-	-	822	-	-
Vlaamse gaai	3.108	325	1.657	2.003	19.064
Waterhoen	-	479	187	-	-
Wilde zwaan	552	-	-	1.530	-
Grauwe gans in foerageergebied	-	77.442	108.004	24.285	132.031
Kolgans in foerageergebied	-	40.208	37.238	9.551	42.045
Kleine rietgans	-	-	685	1.962	844
Rietgans	153	918	5.856	-	1.620
Brandgans winter	23.883	29.751	54.452	122.900	133.646
Brandgans in foerageergebied	-	2.799	13.663	2.355	14.299
Rotgans	58.862	36.164	42.627	64.242	78.088
Nijlgans	1.339	5.469	2.892	6.162	7.266
Nijlgans in foerageergebied	-	-	-	324	-
Canadagans in foerageergebied	-	-	-	-	162
Smient in foerageergebied	-	133.603	166.142	248.457	191.590
Smient (zomer)	-	-	1.008	-	-
Woelrat	-	-	-	-	-
Zangvogels	14.817	-	-	-	-
Zilvermeeuw	77	-	-	240	-
Kokmeeuw	-	-	-	-	1.539
Roek	-	-	876	-	-
Ekster	1.401	1.678	2.364	5.640	37.205
Vlaamse gaai	3.108	325	1.657	2.003	19.064
Zwarte kraai	332	-	142	102	2.461
<b>Totaal</b>	<b>187.886</b>	<b>376.029</b>	<b>578.972</b>	<b>653.780</b>	<b>1.103.104</b>

Tabel 33: Overzicht schade overige diersoorten in Noord-Holland

Gewasschade in Beschermd Natuurgebieden en Natura 2000 gebieden waar de FBE geen ontheffing voor heeft zijn voor de FBE niet herkenbaar. Deze onbekende en mogelijk aanzienlijke schadebedragen zijn wel opgenomen in de respectievelijke hoofdstukken van dit jaarverslag.

Alle diersoorten tezamen	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Totaal</b>	<b>1.830.750</b>	<b>2.191.786</b>	<b>2.507.646</b>	<b>4.185.038</b>	<b>4.082.251</b>

Tabel 34: Jaaroverzicht totaal schade overige diersoorten in Noord-Holland